

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

**ODBORNÝ POLSKO-ČESKÝ SLOVNÍK Z OBLASTI
TEXTILNÍHO A MÓDNÍHO PRŮMYSLU**

**SPECIALIZED POLISH-CZECH DICTIONARY IN THE
SPHERE OF TEXTILE AND FASHION INDUSTRY**

VYPRACOVALA: Bc. Monika Králová

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Jan Jeništa, Ph.D.

2019

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité
prameny.

V Olomouci, 18. 04. 2019

podpis

Děkuji Mgr. Janu Jenišтови, Ph.D., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní diplomové práce poskytl.

podpis

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Úvod do problematiky textilního a módního průmyslu pro překladatele	9
2.1 Textilní průmysl	9
2.1.1 Textilní vlákna a příze.....	10
2.1.2 Textilie.....	12
2.1.3 Šití, pletení, háčkování	13
2.2 Módní průmysl	16
2.2.1 Pánská móda.....	16
3. Úvod ke slovníku.....	18
3.1 Typy slovníků.....	18
3.2 Desatero slovníkářovo.....	19
3.3 Tvorba slovníku.....	19
3.4 Určení formy slovníku.....	20
3.5 Makrostruktura slovníku	20
3.6 Výběr hesel (excerpce hesel).....	21
3.7 Mikrostruktura.....	21
3.8 Analýza slovníku.....	22
3.8.1 Shodná slova.....	22
3.8.2 Analytická a syntetická pojmenování.....	23
3.8.3 Podstatná jména slovesná.....	24
3.8.4 Analytismy jmenné.....	25
3.8.5. Přístavkové spřežky.....	25
3.8.6 Kompozice.....	26
3.8.7 Složeniny	26
3.8.8 Derivace.....	26

3.8.9 Původ slov	28
3.8.10 Zrádná slova	29
3.8.11 Četnost výrazů	29
3.8.12 Nesklonná podstatná jména.....	32
3.8.13 Pluralia tantum	32
3.8.14 Singularia tantum	32
3.8.15 Slang.....	33
3.8.16 Jmenný rod podstatných jmen.....	34
3.8.17 Další rozbory	35
4. Slovník.....	38
5. Závěr.....	54
Bibliografie.....	56
Streszczenie.....	59
Anotace.....	62

1. Úvod

Jedním z důvodů, proč jsem se rozhodla pro zpracování odborných výrazů formou slovníku právě z oblasti textilního a módního průmyslu je ta skutečnost, že se tímto tématem zabývám i ve svém volném čase. Právě při pročítání materiálů týkajících se oděvní tvorby jsem narazila na fakt, že v současné době je v české literatuře k tomuto tématu napsáno malé množství dostupných pramenů.

Oblast textilního a módního průmyslu je, co se týče terminologických pojmů nezpracovaná. Literatura v této oblasti není aktuální a často neobsahuje potřebné informace. Této situaci jsem chtěla napomoci zpracováním uceleného odborného slovníku termínů, který bude pomůckou pro překladatele. Z textilního a módního průmyslu se zaměřuji na termíny z oblasti šití, pletení, háčkování a pánské módy. Vyskytují se zde i druhy látek, které se v těchto oborech využívají.

Cílem mé diplomové práce je vytvořit odborný polsko-český slovník termínů z oblasti textilního a módního průmyslu. Jednotlivé kroky vedoucí ke zpracování hesel a struktury slovníku budu čerpat především z knihy *Slovník pohraničí*¹. Ve slovníku se nachází jak jednoslovné pojmy, tak i víceslovná spojení. Výchozím jazykem těchto hesel je polský jazyk, ekvivalenty slov jsou přeloženy do českého jazyka. Součástí mé práce bude také analýza těchto výrazů. Při tvorbě analýzy slovníku použiji tvrzení z publikace *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*². Tato tvrzení pak aplikuji na svůj slovník a provedu analýzu vybraných slov.

Pro výběr hesel slovníku je důležité, aby autorem díla byl rodilý mluvčí, který zná terminologii oboru v daném jazyce. U literatury přeložené z cizího jazyka se může stát, že překladatel nemusí použít správnou a přesnou terminologii. S tímto problémem jsem se setkala při hledání zdrojů k excerpci hesel. U polské literatury se mi kromě jedné publikace podařilo nalézt všechny zdroje od polských rodilých mluvčích. V případě české literatury, které využívám při překladu polských hesel, bohužel nebylo možné nalézt dostupné zdroje od českých autorů. Proto jsem musela využít i přeložená díla zahraničních autorů.

Aby bylo možné se ve slovníku lépe orientovat, byly použity zkratky (uvedené v závorkách) jednotlivých zdrojů literatury a slovníků, kde byly vyhledány významy

¹ CHLEBDA, Wojciech. DOBROTOVÁ, Ivana. Et al. Tématický slovník česko-polsko-ruský slovník pohraničí, Opole 2015.

² LOTKO, Edvard. *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986.

daných pojmů. Zde uvádím seznam zdrojů polské literatury, ze kterých čerpám výchozí hesla mého slovníku i s použitými zkratkami. Seznam je doplněn o oblasti, kterými se dílo zabývá a ze kterých byla hesla vybrána.

- Co za szycie (czs) – části šicího stroje, používané švy a stehy, druhy nití, stříhy, materiály, příslušenství k šití, druhy jehel.
- Rzeczowo o modzie męskiej (rmm) – části oblečení, boty, doplňky.
- Robótki na drutach (rnd) – materiály, druhy jehlic, příslušenství, vzory, druhy ok.
- Uszyj to (ust) – části oblečení a doplňky.
- O szyciu (osz) – míry, části oděvů a další užívané termíny.

Ve většině případů byla hesla přeložena pomocí české literatury, která obsahovala dané odvětví. K následujícím knihám uvádím i okruhy pro překlad polských výrazů i se zkratkami publikací:

- Encyklopedie šití (enš) – ruční stehy, šicí potřeby, stříhy, látky, nitě, švy, výztuhy a podšívky, okraje, rukávy a manžety, zapínání a záševky.
- Pletení (plt) – vzory pro pletení.
- Encyklopedie textilních materiálů (enm) – vlákna, příze, textile.
- Háčkování (hčk) – vzory pro háčkování.
- Průvodce stylem pro muže (psm) – části oblečení, boty a doplňky.
- Opravdový gentleman (ogt) – části oblečení a doplňky.
- Ottova velká kniha pletení a háčkování (oph) – příze, pomůcky pro pletení a háčkování, druhy ok, vzory, základní postupy pletení, krajová oka, druhy jehlic.
- Velká kniha šití: základní postupy a techniky (vkš) – stehy, švy, části oblečení, látky a míry.
- Stehy, švy a jiné detaily (sšj) – stehy a švy.

Velké množství hesel bylo přeloženo přes internetové slovníky nebo vlastním překladem. Zkratky pro tyto zdroje jsou taktéž uvedeny v závorkách.

- Internetový slovník glosbe.com (glb).
- Vlastní překlad (mk) – překlad byl použit, pokud polské termíny, objevující se ve slovníku, neměly v dostupné literatuře český ekvivalent.
- Technický polsko-český slovník (tps).

V první kapitole se zaměřuji na základní pojmy textilního a módního průmyslu, které slouží překladateli k lepšímu pochopení terminologie uvedené ve slovníku. Ve druhé kapitole se zabývám slovníkem obecně, typy slovníků, pravidly pro tvoření slovníku, postupem při tvorbě slovníku. Kapitulu uzavírám analýzou vybraných hesel slovníku. Ve třetí kapitole uvádím samotný polsko-český slovník z oblasti textilního a módního průmyslu.

2. Úvod do problematiky textilního a módního průmyslu pro překladatele

Pasáž o textilním průmyslu jsem se rozhodla zařadit do své práce z důvodu snadnější práce s mým slovníkem a také protože vím, jak je obtížné najít správný ekvivalent výrazu, pokud se člověk v oblasti, kterou překládá, příliš nevyzná. Problematika překladu odborné literatury zabývající se textilním a módním průmyslem spočívá v tom, že neexistuje utříděný systém termínů nebo je neaktuální. Bez něho je překlad odborného textu velmi náročný. Kapitola o problematice textilního a módního průmyslu slouží k lepšímu pochopení termínů uvedených ve slovníku. V současné době se termíny se spíše nahrazují, než překládají. Překladatel odborného textu musí být s tematikou dokonale obeznámem, aby použil při překladu správnou terminologii.³ Proto je jednou z kompetencí překladatele kompetence encyklopedická. Překladatel by měl mít rozsáhlé všeobecné znalosti a měl by je pravidelně prohlubovat. Hledání věrohodných zdrojů informací je nutnou činností každého překladatele. Je důležité konzultovat texty se specialisty, rozšiřovat své vědomosti, a hlavně se specializovat na určitý obor dalším studiem nebo jinými formami vzdělání.⁴ Znalosti o kultuře, reáliích a historickém vývoji jsou nutné, aby překladatel správně porozuměl textu a uvědomil si rozdíly mezi odběrateli originálu a odběrateli překladu, kteří často žijí v úplně jiném kulturním prostředí.⁵

2.1 Textilní průmysl

Textilní a oděvní průmysl můžeme zařadit mezi tradiční výrobní odvětví v České i Polské republice. V počátcích v tomto odvětví působili malí podnikatelé textilního a oděvního průmyslu nebo drobní živnostníci. V pozdější době se zvyšoval počet větších firem, které se zaměřovaly na modernější výrobu a reagovaly na větší poptávku textilního zboží zvyšováním a zkvalitňováním své výroby. Mezi největší centra orientované na textilní průmyslu v Polsku byla města – Łódź, Dzierżoniów, Bielawa nebo Kamienna Góra. V Česku se textilní a oděvní výroba soustřeďovala do větších měst – Praha, Prostějov a Zlín. Z těchto měst se stala věhlasná centra, která jsou známá nejen v regionálním,

³ GROMOVÁ, Edita, HRDLIČKA, Milan a VILÍMEK, Vítězslav. *Antologie teorie odborného překladu*: Ostrava 2010, s. 62.

⁴ KOZŁOWSKA, Zofia. SZCZĘSNY, Anna. *Tłumaczenie pisemne na język polski*. Warszawa 2018, s. 33-34.

⁵ KOZŁOWSKA, Zofia. SZCZĘSNY, Anna. *Tłumaczenie pisemne na język polski*. Warszawa 2018, s. 30.

celostátním, ale i v celoevropském měřítku. Textilní odvětví v Polsku je jedno z nejrozšířenějších ve střední Evropě, na rozdíl od České republiky zde zůstalo velké množství státních podniků zaměřených na výrobu různých výrobků textilního a oděvního průmyslu.⁶

Textilní, oděvní a kožedělný průmysl prošel obdobím transformace a restrukturalizace. V důsledku postupující liberalizace dochází k poklesu firem a ztrátě pozic na českém a mezinárodním trhu. Předpokládá se, že další vývoj textilního odvětví se vydá cestou nových technických textilií, které nahradí klasickou výrobu textilií. S rozvojem nových technologií a nových typů vláken dochází k orientaci textilní výroby na tzv. inteligentní textilie, které se uplatňují ve velkém množství oborů a činností.⁷

2.1.1 Textilní vlákna a příze

Základním stavebním prvkem textilu je vlákno. Z pohledu textilní výroby rozdělujeme vlákna na vlákna přírodní a chemická. Z hlediska vlivu textilní výroby na životní prostředí se přírodní vlákna stále pokládají za nejlepší volbu. A to především lnu, bavlně a vlně. Přírodní vlákna jsou obnovitelná, příjemná na pokožce a jsou vnímána jako luxusní. K nedostatkům patří vysoká spotřeba chemických prostředků a vody, chemikálie a odpadní voda vypouštěné do půdy, pěstování textilních plodin zaujímá příliš velkou plochu půdy na úkor potravin, větší odpad vláken ještě před výrobou oděvů.⁸

2.1.1.1 Staplová vlákna

Z jemných, protáhlých vláken se vyrábějí příze i textilie. Na příze se používají dva typy vláken. Staplová – jsou to krátká, protáhlá, bavlněná nebo lněná vlákna. Nekonečná – kvalitní nekonečná vlákna většinou bývají jemnější a pevnější.

Přírodní staplová vlákna se dělí na:

- rostlinné (celulóznové) vlákno – bavlna, kapok,
- stonkové vlákno – len, konopí, ramie, bambus, kenaf, kopřiva, juta,
- listové vlákno – sisal, pina, manilské konopí,
- živočišné (proteinové) vlákno – vlna, vlna merino,
- speciální rouno – mohér (z angorských koz),

⁶ BAUGH, Gail. *Encyklopedie textilních materiálů*. Praha 2012, s. 16-17.

⁷ Tamtéž, s. 17.

⁸ Tamtéž, s. 26.

- speciální srst – kašmír, velbloudí srst, alpaka.

Chemická staplová vlákna se dělí na:

- staplová vlákna z regenerované celulózy – viskózové hedvábí, lyocell,
- syntetická staplová vlákna – polyester,
- PET polyester – vyráběný z plastových lahví,
- nylon,
- akryl a modakryl.⁹

2.1.1.2 Nekonečná vlákna

Nekonečná vlákna (filamenty) jsou souvislá vlákna neomezené délky. Patří mezi ně přírodní hedvábí a všechna chemická vlákna, pokud nejsou upravena na staplovou délku.

K nekonečným vláknům z regenerované celulózy patří:

- celulózové nekonečné vlákno – acetát,
- viskózové hedvábí,
- lyocellové viskózové,
- bambusové viskózové,
- PLA – z rostlinných sacharidů, z kukuřice,
- sója (rostlinný protein z odpadních produktů při výrobě sójového tvarohu).

Syntetická nekonečná vlákna se dělí na:

- polyester,
- nylon,
- elastická vlákna – lycra,
- metalická vlákna – monofylové příze,
- uhlíkové vlákno.¹⁰

2.1.1.3 Příze

Příze je délková textilie složená ze staplových nebo nekonečných vláken, popřípadě jiných materiálů. Aby se z přízí daly provázáním nebo jinými postupy vyrobit dvojrozměrné,

⁹ BAUGH, Gail. *Encyklopedie textilních materiálů*. Praha 2012, s. 28-29.

¹⁰ Tamtéž, s. 30.

poddajné plošné textilie, musí být dostatečně pevné. Příze se tvoří předením, tedy stáčením spřadatelých vláken do souvislých pramenů.

Příze podstatně ovlivňují omak, splyvavost a vzhled textilie.

Třemi základními druhy přízí jsou:

- předená příze,
- monofilová příze,
- multifilová příze.¹¹

2.1.2 Textilie

Textilie vzniká tvořením vláken a příze v určité konstrukci a po závěrečné úpravě. Textilie se vyrábějí jedním ze tří způsobů:

1. **netkané textilie** – se tvoří přímo z vlákna, není potřeba nejprve vyrobit příze. Vlákna se zpevňují mechanicky, chemicky nebo kombinovaným způsobem (plst, netkané textilie, vpichované, pojené tekutými pojivy, pojené za tepla),
2. **tkaniny** – se vyrábějí z přízí, pevnost a textura přízí významně ovlivňuje jejich vlastnosti,
3. **pleteniny** – se také vyrábějí z přízí, ale nemusí být tak pevné jako pro tkaní, umožňuje to větší rozmanitost ve výběru přízí, které pleteninám dodávají výraznější strukturu.

2.1.2.1 Netkané textilie

Netkané textilie jsou definovány jako textilní útvary, které jsou vyrobeny zpevněním textilních konstrukčních prvků mechanickým či fyzikálně chemickým způsobem. K výrobě netkaných textilií lze použít všech textilních materiálů a také recyklovatelných textilních odpadů. Tyto textilie mají široké využití v různých oblastech, využívá se jich u plen, sterilních medicinských oděvů a doplňků, na ochranné oděvy, nábytkové potahy, dekorace, osušky, utěrky a další.¹²

¹¹ BAUGH, Gail. *Encyklopedie textilních materiálů*. Praha 2012, s. 33-34.

¹² Tamtéž, s. 35.

2.1.2.2 Tkaniny

Při tkaní se na tkalcovském stavu provazují dvě nebo více přízí v pravých úhlech. Tkaniny jsou většinou tvarově stálé a nebývají příliš pružné. Nejčastěji se používají čtyři základní vazby – **plátnová, panamová, keprová a atlasová**. K složitějším vazbám patří žakárová nebo grádlová. K tkaní jsou potřeba pevné osnovní příze a výroba je pomalejší než u pletenin. Hmotnost tkaniny určuje její hustota, která se označuje jako dostava, a jemnost příze.¹³

2.1.2.3 Pleteniny

Pleteniny se, na rozdíl od tkanin, mohou vyrábět z jedné nebo více přízí, které se navzájem provlékají v očka. Ve srovnání s tkaním je výroba rychlejší. Pleteniny jsou díky své konstrukci měkčí, splývavější, mohou lépe padnout a přizpůsobit se postavě. Nevýhodou pletenin je malá odolnost vůči větru vzhledem ke své konstrukci. Pleteniny se dělí na dvě skupiny – osnovní a zátažné.¹⁴

2.1.3 Šití, pletení, háčkování

Při hledání literatury a vhodných překladů hesel v mém slovníku jsem objevila jako zdroj Velký Ottův slovník, ve kterém se nacházely definice a výklady výrazů šití, pletení a háčkování. Zjistila jsem značný rozdíl v rozsahu výkladů těchto hesel. Autor se přednostně zabývá oblastí pletení, které věnuje přibližně patnáct stran textu. Ve výkladu detailně rozebírá historii, materiál, způsoby pletení (druhy ok), výrobky a strojovou výrobu pletenin. Háčkování rozebral v pěti stranách slovníku a zde také popsal vývoj, technologii, druhy sloupků a typy háčků. Heslu šití bylo věnováno pouze půl strany textu a autor se zde věnoval především historii šití. Opomíjí zde důležitou terminologii, kterou jsem musela dohledat v jiných pramenech. V současné době v České republice mnoho literatury k tématu textilního průmyslu nevychází. Pokud ano, je především zaměřena na oblast šití. K tématice háčkování a pletení je odborná literatura zastoupena v minimálním množství.

¹³ BAUGH, Gail. *Encyklopedie textilních materiálů*. Praha 2012, s. 36.

¹⁴ Tamtéž, s. 38.

2.1.3.1 Šití

Šití je spojování tkanin pomocí jehly a niti. Čím lidé ve společnosti více bohatli, mohli si dopřát přepychovější oděv jak po stránce kvality, tak i kvantity. Nejskvostnějším výrobkem šití v té době byla ceněna šitá krajka.

Rozeznáváme ruční a strojní šití. Ruční šití je nahrazováno šitím strojovým, které je rychlejší. V domácnostech se ruční šití používá již téměř jenom na spravování a přešívání oděvů. Základem ručního a strojového šití je šev. Šití je základní technikou oděvního průmyslu.

Šití je spojení dvou nebo více textilních materiálů k sobě. Šít můžeme ručně nebo na šicím stroji. Šicí stroj byl vynalezen v 19. století. Základním prvkem šití je steh. Nástrojem šití je jehla, ke spojovacím materiálům se řadí nitě, bavlnky, řemínky atd.¹⁵

Steh vzniká protažením niti od jednoho vpichu jehly k výpichu, přičemž se úkon stále opakuje. Souvislou řadou stehů vzniká šev.

Druhy stehů:

- přední steh – tvoří jej jednoduchá řada sestavená z pravidelných rovných stehů, využívá se na šev,
- zadní steh – ze stehů ručního šití se nejlépe hodí k sešití oděvu, aby působil kvalitně, musí být stehy pravidelné,
- smykovací steh – jednoduchým jednosmyčkovým smykovacím stehem se tradičně obšívaly okraje pokrývek,
- steh cik cak – kličkujeme volnými předními stehy, označujeme jím umístění značek z papírového střihu,
- obrubovací steh – tvoří jej řada drobných šikmých stehů, jimiž přišíváme záložku,
- skrytý steh – přišívají se jím záložky, je téměř nezřetelný na lícové i rubové straně,
- obnitkovací steh – začíšťujeme jím okraje, aby se netřepily.¹⁶

¹⁵ OTTO, Jan. *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*. Praha 1907, s. 633.

¹⁶ KNIGHT, Lorna. *Stehy, švy a jiné detaily: ilustrovaný průvodce technikami šití a materiály*. Praha 2008, s. 28-37.

2.1.3.2 Pletení

Pletení je činnost většinou řemeslná a průmyslná, kterou se získávají pleteniny, často značných plošných rozměrů nebo hotové pletené výrobky. Techniky pletení se užívá také v košíkářství, v kloboučnictví při výrobě slaměných klobouků, dále pak při výrobě krajek, záclon, kobereců, rohožek atd. K nejčastějším výrobkům textilního pletařského průmyslu patří pletené halenky, svetry, čepice, šály, příkrývky, ponožky, podkolenky, punčochy, kamaše, dámské a pánské vesty, to znamená pletené zboží nejrozmanitějších velikostí a tvarů z bavlny, vlny, hedvábí, vikuňské vlny, kašmíru a dalších. Pletené výrobky vynikají svou rozmanitostí, barevností a oblibou pro své tepelné vlastnosti a příjemné nošení.

Materiál k pletení je nit (lněná, bavlněná, vlněná nebo hedvábná). Nástrojem jsou válcovité jehlice obvykle ocelové, někdy také kostěné nebo dřevěné, všude stejně silné, na koncích zašpičatělé. Mají-li se plést pruhy, stačí k tomu dvě jehlice.¹⁷

Druhy ok jak při háčkování, tak i při pletení různým držetím jehlic a provlékáním smyček obdržíme rozmanité druhy ok, z nichž jsou nejdůležitější:

- oko hladké – pícháme pravou jehlicí do oka na levé jehlici zdola, vezmeme nit' a provlékneme nabraným okem, načež oko s jehlicí spustíme a utáhneme,
- oko obrácené – nit' z ukazováčku dáme před oko na jehlici levé, jehlicí pravou pícháme shora do oka na jehlici levé a pod nit', obtočíme jehlici pravou nití a provlékneme vzniklou smyčkou oko směrem z předu na zad a spustíme s jehlicí,
- oko anglické – plete se jako oko hladké, jen s tím rozdílem, že po píchnutí do oka na levé jehlici shora, nabereme zadní článek oka a provlékneme.¹⁸

2.1.3.3 Háčkování

Háčkování je textilní práce, při kterém provlékáme smyčky z nití zvláštním nástrojem, háčkem. Dnešní háčkování vyniká velikou rozmanitostí vzorů, jež vznikají vhodným střídáním různých druhů ok, z nichž jsou nejdůležitější:

- řetízkové oko – je pouhé provlékání smyčky na háčku nahozenou nití,

¹⁷ OTTO, Jan. *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*. Praha 1907, s. 901.

¹⁸ Tamtéž, s. 902.

- pevný sloupek – současné provléknutí jednoho článku řady předchozí a smyčky na háčku nahozenou nití,
- krátký sloupek – provlékání jednoho nebo dvou článků řady předchozí nahozenou nití a pak současné provléknutí obou smyček na háčku po opětovném nahození,
- dlouhý sloupek – před provléknutím článku řady předchozí se nahodí jednou, dvakrát nebo několikrát, smyčky vždy po dvou se provlékají,
- zdrhovaný sloupek – před provléknutím článku řady předchozí několikrát se nahodí a veškeré smyčky jediným nahozením se provléknou (zdrhnou).¹⁹

2.2 Módní průmysl

Pojem „móda“ patří mezi běžně užívaná slova v každodenním společenském životě. Je důležitou součástí životního stylu. Tvoří hodnotová měřítko na způsob života, styl odívání, způsob chování, mluvy a společenských zvyklostí. Móda a její proměnlivost je podmíněna především danou dobou, je spojena s morálními a kulturními významy. Móda do značné míry souvisí s lidskými potřebami, kterými je potřeba zařadit se do určité sociální skupiny nebo naopak v něčem lišit od ostatních.²⁰

2.2.1 Pánská móda

Každodenní oblečení neplní jen praktickou funkci, ale je také prvkem budování image. Jak je člověk oblečený, má velký vliv na to, jak bude vnímán známými, rodinou, kolegy a kolemjdoucími.

První dojem člověka se vytváří gesty, hlasem, oblečením, úsměvem, výrazem očí apod. Oděv řekne o člověku, jaký má vkus, společenskou úroveň, sociální roli, začleňuje se jím do společnosti nebo se z ní vyčleňuje. Oblečení se volí podle příležitosti:

- oblečení pro společenské příležitosti (formal dress, black tie),
- oblečení pro denní nošení do práce (business dress),
- oblečení pro neformální příležitosti a volný čas (casual dress).

¹⁹ OTTO, Jan. *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*. Praha 1907, s. 703.

²⁰ ROETZEL, Bernhard. *Průvodce stylem pro muže*. Praha 2015, s. 7.

Pokud chce člověk navštívit některou ze společenských příležitostí, musí vědět, jaká je její úroveň, jelikož podle toho musí zvolit vhodné slavnostní oblečení. Zároveň k vhodnému společenskému oděvu musí člověk přidat i vhodné vystupování ve společnosti.²¹

Oblečení pro společenské příležitosti

Základním oblečením muže do společnosti je oblek. Oblek se skládá z kalhot a saka nebo také z vesty, která musí být ze stejného materiálu a se stejným vzorem. Ačkoliv má oblek jasně dané části, záleží i na jeho materiálu a střihu. První klasické obleky se začaly vyrábět v Anglii. Britská móda udávala svůj konzervativní směr do 50. let 20. století. Od 50. let 20. století se v oblasti pánské módy začal objevovat italský styl, který se zaměřil na eleganci. Zároveň s novou elegantní módou přišly na trh i nové materiály, ze kterých se začaly vyrábět obleky a jiné druhy oděvů. V dnešní době se obleky šijí ze směsových materiálů, jejichž přednostmi jsou lehkost, trvanlivost a nemačkovost. Lehké letní obleky se šijí také z čisté vlny, mohéru nebo hedvábí. Obleky a saka z rostlinných vláken, jako jsou len a bavlna, se příliš mačkají, nehodí se jako společenské oděvy, jelikož v nich člověk vypadá příliš ležerně.²²

Za klasické barvy se dá považovat černá, všechny odstíny šedé, tmavomodrá. Oblek může být dále jednořadový nebo dvouřadový. Výhoda dvouřadového obleku je ta, že přední díly saka jsou širší, a proto se hodí i pro osoby s větším břichem. Dále se k obleku nosí košile s dlouhým rukávem, kravata, motýlek, vázanka, boty a další doplňky, jako jsou kapesníčky, rukavice, šle, opasky a pánské kabelky apod. Límeček na košili se používá stojatý nebo ležatý. Stojaté límečky se nosí jen k frakovým košilím. Límeček s knoflíčky (button-down) se nosí jen přes den, přičemž po 18. hodině se nosí večerní košile. Tvar límečku může být buď vyšší (italský), nebo nižší (francouzský). Důležitý je také úhel, jaký svírají špičky límečku. Nejčastější varianty jsou tzv. límečky kentské (úzký límeček se špičkami blízko u sebe) a límečky žraločí (široce rozevřený límeček se špičkami svírajícími tupý úhel).²³

Kravata je nedílnou součástí každého společenského pánského obleku. Lze je dělit podle jejich barvy, vzorku, materiálu a šířky. Způsobů, jak kravatu uvázat existuje několik:

- uzel four-in-hand – užší, podlouhlejší a mírně asymetrický uzel,

²¹ ŠPAČEK, Ladislav. *Nová velká kniha etikety*. Praha 2008, s. 77-78.

²² Tamtéž, s. 79-78.

²³ Tamtéž, s. 81-82.

- Shelbyho (Prattův) uzel – masivnější a symetrický tvar uzlu,
- Windsorský uzel – symetrický, má tvar rovnostranného trojúhelník, masivní a dobře vyplňuje prostor mezi špičkami žraločího límečku.²⁴

Často se říká, že boty jsou nejdůležitější součástí pánského šatníku. Špatně zvolené boty mohou okamžitě a nenapravitelně zničit celkový dojem i u jinak dokonale oblečeného muže. Boty volíme podle barvy a struktury obleku. K obleku s hrubší strukturou (tvíd, koverkot) se hodí spíš boty s hrubším svrškem, semišové nebo perforované boty.²⁵

²⁴ ŠPAČEK, Ladislav. *Nová velká kniha etikety*. Praha 2008, s. 82-86.

²⁵ Tamtéž, s. 87.

3. Úvod ke slovníku

Slovní zásoba, kterou disponujeme, je velmi subjektivní entita. Lišíme se navzájem nejen svým vzhledem, chováním, vyznáním, ale rovněž svou slovní zásobou, která formuje naši osobnost. Jako praktickou část své diplomové práce jsem si zvolila právě slovní zásobu jako oblast, která mne zajímá a oslovuje zvláště svou variabilitou a nekonečnými možnostmi, které skýtá jako hlavní činitel mezilidské komunikace, ale také jako možnost, kterou se lze vymezit tematicky, jazykově, formálně, osobnostně apod.

Slovní zásoba, která je podstatou mé práce, je seřazena do slovníku. Formu slovníku poskytuje široké a svobodné pole působnosti. Vytvoření dvojjazyčného polsko-českého slovníku slouží jako pomůcka pro překlad odborné literatury, zabývající se úzkým odvětvím textilního a módního průmyslu.

Slovník je označení pro knihu, která obsahuje zejména informace o určitém výběru slov nebo úhrn slov daného jazyka, a pak se nazývá lexikon. „Ve funkčním pohledu je slovník, respektive lexikon, úhrnem slov a ustálených kombinací slov (kolokací), tj. jazykových pojmenování různého druhu včetně jejich individuálních pravidel užití.“²⁶

3.1 Typy slovníků

Slovníky můžeme třídit podle rozsahu na malé (kapesní, do 10 000 slov), střední (asi 50-60 000 slov) a velké (nad 60 000 slov), podle zaměření na encyklopedické (vysvětlující pojem) a jazykové (charakterizující lexém), podle použitého jazyka na jednojazyčné (výkladové) a dvou – až vícejazyčné (překladové).

I. Slovníky výkladové (jednojazyčné):

- slovníky obecné zásoby současného jazyka (významové; slovníky synonym a antonym, frazeologické, slovníky cizích slov),
- slovníky jednotlivých historických období (včetně slovníků etymologických),
- slovníky zachycující slovní zásobu jednotlivých mluvčích nebo sociálních (profesních) skupin,
- speciální typy slovníků (retrogradní, frekvenční, slovníky zkratk, idiomů, valenční slovníky apod.).

²⁶ ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda*. Praha 1994, s. 146.

II. Slovníky překladové (dvou a více jazyčné).²⁷

Slovník v mé práci patří mezi překladové slovníky dvojjazyčné, protože překládá polské výrazy do češtiny. Má do 10 000 hesel, tudíž se podle rozsahu člení do malých slovníků.

3.2 Desatero slovníkářovo

Při tvoření mého slovníku jsem se snažila dodržovat následující doporučení, která jsou podle mého názoru zásadní proto, aby byl slovník kvalitně zpracovaný.

„1. Slovník do cílového jazyka má dělat kvalifikovaný rodilý mluvčí.

2. Žádný slovník není úplný, jde vždy o výběr. Ten však nesmí být ledajaký.

3. Slovník má být v konečné podobě na jiných zdrojích informace nezávislý (ideální je vycházet z existujících popisů obou jazyků).

4. Nepřeložitelnost neexistuje, existuje jen omezená znalost slovníkáře: problémy se neházejí pod stůl, ale řeší dobrým překladem a kontextem, když je nelze zobecnit jako význam.

5. Žádný slovník není bez chyb. Slovník je umění možného.

6. Slovu neodpovídá slovo, ale heslu heslo s celým aparátem a vztahy.

7. Ekvivalent je především sémanticko-funkční, založený na aproximativní identitě úzu i systémové příslušnosti toho, co se srovnává v obou jazycích.

8. Heslo a jeho informace má vyhovět potřebě uživatele a povaze sledovaného jazyka, a proto může být svou povahou jak nadslovní, tak podslovní. Je v průsečíku relevantních vztahů paradigmatických a syntagmatických.

9. Slovník je přítel, a ne učeně odpudivý povýšenec či podvodník: přes velkou sumu vloženého umu a znalostí musí vycházet vstříc, a ne mást či jen rozmarně napovídat, nakusovat.

10. Lepší je jeden slovník než deset gramatik, je-li dobře udělán.²⁸

²⁷ ŠIMEČKOVÁ, Alena. *Úvod do studia jazykovědné germanistiky*. Praha 2004, s. 70.

²⁸ ČERMÁK, František. *Jazyk a slovník: vybrané lingvistické studie*. Praha 2014, s. 362.

3.3 Tvorba slovníku

Při práci na slovníku textilního a módního průmyslu bylo nutné:

- stanovit si, co bude základním lexikografickým objektem a zda půjde o slovník lexikální nebo frazeologický,
- určit makrostrukturu slovníku, která se zabývá abecedním či tematickým řazením slov,
- dalším bodem bylo vytvoření mikrostruktury slovníku, to znamená, ustanovení pravidel pro vytváření podoby ekvivalentů v cílovém jazyce,
- vytyčit rozsah tematických okruhů slovníku,
- provedení excerptce hesel z vybraných materiálů,
- přeložení ekvivalentů výrazů za pomoci slovníků, literatury nebo doslovného překladu, pokud výraz nebyl nalezen v žádném z předešlých zdrojů.²⁹

3.4 Určení formy slovníku

Nejprve jsem si zvolila tematické okruhy módního a textilního průmyslu. Zaměřila jsem se na výrazy z oblasti šití, pletení, háčkování a pánské módy.

Jelikož se budu zabývat překlady víceslovných spojení (frazému), jde o frazeologický slovník. „Základním lexikografickým objektem slovníku bude ustálené slovní spojení, které bývá v polské lingvistice tradičně nazýváno „víceslovná jazyková jednotka“, to však neznamená, že by byly ze slovníku vyloučeny jednoslovné jednotky: výrazy měly být zapojovány do sítě hesel v situacích, kdy by jejich odstranění způsobilo podstatné ochuzení repertoáru jednotek obsluhujících daný tematický oddíl“³⁰

3.5 Makrostruktura slovníku

Makrostrukturu slovníku tvoří celkové uspořádání heslových slov (popřípadě částí slov a spojení slov), buď abecední, pojmové, nebo kombinované. „Heslové slovo je lexém charakterizovaný jistým pravopisem a jistou výslovností. Reprezentativní tvar heslových

²⁹ CHLEBDA, Wojciech a DOBROTOVÁ, Ivana. Et al. Tématický slovník česko-polsko-ruský slovník pohraničí. Opole 2015, s. 9.

³⁰ Tamtéž, s. 10.

jmen se uvádí v nominativu singuláru, u sloves v infinitivu, v specifických tvarech a u sublemmat může jít i o jiné tvary.“³¹

Mnou vytvořený slovník se řadí mezi tematicko-abecední překladové slovníky. To znamená, že se v něm nacházejí témata týkající se šití, pletení, háčkování a pánské módy. Výrazy užití ve slovníku jsou řazeny podle abecedy výchozího jazyka. Takovéto pojetí makrostruktury mi umožňuje rozlišovat jazykové *řádky*, ve kterých je výchozí výraz a jeho překladový ekvivalent. V jazykovém sloupci slovníku se nachází abecedně řazená skupina výrazů jednoho jazyka.³²

Z hlediska makrostruktury je mnou vytvořený slovník rozdělen na dva sloupce, z nichž první sloupec obsahuje polské výrazy a druhý sloupec jejich český překlad.

nawlekacz do igieł (czs)	navlékač jehel (enš)
--------------------------	----------------------

3.6 Výběr hesel (excerpce hesel)

Výběr hesel výchozího jazyka obvykle v podobě jednotlivých slov, k nimž se při výstavbě slovníku budou hledat ekvivalenty. U stanovení hesláře, je vhodné se držet některých kritérií. Jedná se například o frekvenci výskytu slov, nominativní reprezentativnosti, kde by slovník měl být úplný a neměly by se objevovat pojmové mezery.³³ (čer. str. 234)

Dalším krokem byla excerptce slovních spojení. Všechny víceslovné výrazy a hesla jsou zaměřena především na podstatná a přídavná jména. Oblastí těchto hesel jsou výrazy z textilního a módního průmyslu.

beret (rmm)	baret (psm)
haftka (czs)	háček (oph)
agrafka (czs)	zavírací špendlík (oph)

³¹ BLATNÁ, Renata a ČERMÁK, František. *Manuál lexikografie*. Jinočany 1995, s. 21.

³² CHLEBDA, Wojciech a DOBROTOVÁ, Ivana. Et al. *Tematický slovník česko-polsko-ruský slovník pohraničí*. Opole 2015, s. 16.

³³ BLATNÁ, Renata a ČERMÁK, František. *Manuál lexikografie*. Jinočany 1995, s. 234.

3.7 Mikrostruktura

Mikrostruktura slovníku je lingvisticky relevantní soubor informací o heslovém slově a jeho manifestacích. V mikrostruktuře se sdružují a prostupují roviny fonologická, grafická, gramatická (morfologická a syntaktická), sémantická, pragmatická, stylistická a textová.³⁴

„Jeden heslový odstavec tvoří jedna překladová trojice, jinak řečeno – výchozí jednotka a její dva ekvivalenty v jiných jazycích. V klasických překladových frazeologických slovnících bývá heslový odstavec rozdělen do více řádků – sestává obvykle z klíčového výrazu, heslové jednotky (A), vysvětlení jejího významu a překladových ekvivalentů (B) pro kolokace a frazeologismy s daným klíčovým výrazem jako komponentem.“³⁵

Jedna překladová dvojice zabere jeden oddělený řádek ve slovníku, který je tvořen dvěma buňkami vedle sebe. Překladové dvojice, které by se ve standardním překladovém slovníku vešly do jednoho hesla: igła.

igła (czs)	jehla (vkš)
igła do haftu (czs)	vyšívací jehla (vkš)
igła do jeansu (czs)	jehla na džíny (glb)
igła do nawlekania koralików (czs)	jehla na navlékání korálek (glb)
igła do szycia skór (czs)	jehla na kůži (glb)
igła do wełny (czs)	jehla na vlnu (vkš)
igła tapicerska (czs)	čalounická jehla (vkš)
igła uniwersalna (czs)	univerzální jehla (vkš)

3.8 Analýza slovníku

V následující části své diplomové práce se zaměřuji na vytvoření a analýzu česko-polského slovníku, který je orientovaný na textilní a módní průmysl zvláště na oblast šití, pletení, háčkování, látky a jejich výrobu a pánskou módu. Jako stěžejní literaturu při tvoření analýzy slovníku jsem si zvolila tvrzení z knihy *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*³⁶ od Edvarda Lotka. Tato tvrzení pak aplikuji na svůj slovník a provádím analýzu vybraných slov. Protože uvedená literatura neposkytovala všechny potřebné jevy, které se objevily v mém slovníku, je použita i další literatura.

³⁴ BLATNÁ, Renata a ČERMÁK, František. *Manuál lexikografie*. Jinočany 1995, s. 23.

³⁵ CHLEBDA, Wojciech a DOBROTOVÁ, Ivana. Et al. *Tématický slovník česko-polsko-ruský slovník pohraničí*. Opole 2015, s. 17.

³⁶ LOTKO, Edvard. *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986.

3.8.1 Shodná slova

Objevení nových věcí, jevů a reálií s sebou přináší potřebu vytvořit nové pojmenování. Pokud už pro danou mimojazykovou realitu existuje slovo v jiném jazyce, může jazyk reagovat tak, že slovo přebere. Nejdůležitějším kritériem při přebírání slova je možnost jeho fonetické realizace v cílovém jazyce. Nová pojmenování mohou i nemusí projít dalšími změnami. V některých případech dochází jen ke grafickým změnám, v jiných případech se slovo upraví kvůli snaze o zjednodušení výslovnosti a kvůli chybějícímu ekvivalentnímu fonému. Příklady uvedené v tabulce mají stejný tvar nebo velmi podobný fonologický tvar. Podle Lotka „Genetická blízkost češtiny a polštiny se projevuje především ve slovní zásobě, kde najdeme velmi mnoho shodných slov, někdy pouze hláskově nebo slovotvorně obměněných.“³⁷ Nejpravděpodobnějším důvodem tohoto jevu je, že polština i čeština přebírala slova ze stejných jazyků. Dalším důvodem může být vzájemný vliv těchto dvou jazyků kvůli mnohým aspektům, např. geografie, kultura, společný původ jazyků atd. Výrazy uvedené v tabulce jsou příklady na jednotlivé hypotézy, které byly výše zmíněny.

bok (ust)	bok (glb)
lama (czs)	lama (enm)
otwór (rnd)	otvor (glb)
ozdoba (ust)	ozdoba (vkš)
szydło (czs)	šídlo (oph)
tkanina (czs)	tkanina (vkš)
tweed (czs)	tvíd (enm)

3.8.2 Analytická a syntetická pojmenování

„Polština nemá tak bohatě rozvinuté odvozování a dává často přednost analytickým pojmenováním nebo slovům cizího původu. Je také jako jazyk méně flexivní a má výrazný sklon samostatně vyjádřit pojmenovací základ a pojmenovací příznak, vyznačuje se tedy bohatstvím analytických pojmenování různého druhu.“³⁸ Z toho vyplývá, že polské výrazy jsou tvořeny víceslovnými spojeními, na rozdíl od češtiny, kde jejich ekvivalent je tvořen jednoslovným výrazem. Výraz analytismus neboli analytické pojmenování znamená spojení slov, která tvoří formální i významový celek. Opakem analytismů jsou takzvané

³⁷ LOTKO, Edvard. *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 35.

³⁸ Tamtéž, s. 35.

syntetismy – jednoslovná pojmenování. Příklady takovýchto ekvivalentů uvádím na níže uvedených výrazech.

czapka z daszkiem (rmm)	kšiltovka (glb)
gumka recepturka (ust)	gumička (glb)
podkrój dekoltu (rnd)	průkrčník (enš)
podkrój rękawa (rnd)	průramek (enš)
strój kąpielowy (ust)	plavky (glb)
wkład klejowy (czs)	vlizelín (nažehlovací) (glb)
zamek błyskawiczny (czs)	zip (enš)

„Tím, že polština častěji užívá cizích slov, zvětšuje se v ní frekvence syntetických pojmenování, i když je celkově analytičtější než čeština.“³⁹ V polském jazyce existují jednoslovné výrazy – syntetismy pro slova, která polština přejala z různých cizích jazyků a pro jehož ekvivalent v češtině neexistuje vhodné jednoslovné pojmenování, proto musí pro tyto výrazy v češtině existovat víceslovná pojmenování.

agrafka (czs)	spínací špendlík (oph)
obłożenie (czs)	tužící steh (enš)
odszycie (czs)	předšití podsádkou (enš)
rant (odstający) (osz)	ozdobný záhyb (enš)
stebnowka (czs)	prošívací steh (enš)
szarpak (czs)	nit'ová páka (enš)

3.8.3 Podstatná jména slovesná

V polštině je dále třeba zmínit význam podstatných jmen slovesných, které slouží k rozvedení podstatného jména a tím vzniká víceslovné spojení, které mu dá nový význam. V polštině se jejich četnost zvyšuje. Jak uvádí Lotko „V odborné slovní zásobě současně polštiny se často vyskytují spojení podstatné jméno + do + podstatné jméno slovesné.“⁴⁰

grzybek do cerowania (czs)	látací hříbek (oph)
igła do haftu (czs)	vyšívací jehla (vkš)
igła do nawlekania koralików (czs)	jehla na navlékání korálek (glb)
igła do szycia skór (czs)	jehla na kůži (glb)
uchwyt do transportu maszyny (czs)	držák podávání (enš)
zwijacz do zaprasowywania lamówki (czs)	lis na šikmý proužek (enš)

³⁹ LOTKO, Edvard. *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 80.

⁴⁰ Tamtéž, s. 39.

Podobným příkladem jsou víceslovná spojení, která jsou tvořena ve tvaru podstatné jméno + do + podstatné jméno.

igła do jeansu (czs)	jehla na džíny (glb)
igła do wełny (czs)	jehla na vlnu (vkš)
nawlekacz do igieł (czs)	navlékač jehel (enš)
spinki do mankietów (rmm)	manžetové knoflíky (psm)
zapięcie do broszek (ust)	brožové zapínání (mk)

„Podstatné jméno slovesné se v polštině rovněž podílí na vyjadřování významu možnosti/nemožnosti, který český uživatel jazyka vyjádří zpravidla jednoslovně pomocí možnostních přídavných jmen s koncovkou -telný.“⁴¹ Jak v češtině, tak v polštině je poměrně časté zastoupení těchto výrazů, avšak ne v oblasti, kterou se zabývám ve své diplomové práci, proto se tento jev v mém slovníku nenachází.

3.8.4 Analytismy jmenné

Nejpočetnější skupinu tvoří v obou jazycích **analytismy jmenné** (podstatné jméno je totiž nefrekventovanějším slovním druhem v textech). Sem patří především ustálená víceslovná spojení, která nemají v systému jazyka synonymní syntetické pojmenování.“⁴² Tato ustálená slovní spojení tvoří odborné termíny, které jsou využívány v určitých oborech.

dekolt głębszy (osz)	hluboký výstřih (enš)
igła tapicerska (czs)	čalounická jehla (vkš)
kurtka džinsowa (rmm)	džínová bunda (psm)
nić syntetyczna (czs)	syntetická niť (vkš)
nożyce krawieckie (czs)	krejčovské nůžky (enš)
plaszcz kopertowy (osz)	zavínovací kabát (mk)
rozrusznik nożny (czs)	nožní spouštěč (enš)
ścieg ozdobny (czs)	dekorativní steh (sšj)
stopka dociskowa (czs)	přítlaková patka (enš)
szeroka listwa (ust)	šikmý proužek (enš)
wełna czesankowa (rmm)	česaná vlna (enm)
włókno naturalne (czs)	přírodní vlákno (enm)

„Současná polština má velmi mnoho slovních spojení, která sice mají v systému jazyka konkurující syntetická pojmenování, ale typologický ráz polštiny vytváří předpoklady pro častější užití víceslovných pojmenování, a to nejen v odborném stylu, ale také ve stylu

⁴¹ LOTKO, Edvard. *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 39.

⁴² Tamtéž, s. 59.

publicistickém, popř. administrativním.⁴³ Takováto ustálená spojení se v polském jazyce často objevují, avšak v mém slovníku, který je zaměřený na textilní a módní průmysl se obdobné výrazy nevyskytují.

3.8.5. Přístavkové spřežky

„V současné polštině je čím dál častější užití přístavkových spřežek u odborných termínů na místo přídavných jmen. Vznik spřežek je motivován snahou po přesnosti.“⁴⁴ Tato skupina výrazů zahrnuje víceslovná pojmenování, které obecně tvoří podstatné jméno s přídavným jménem, avšak pro lepší pochopení těchto analytismů se přídavná jména mění na podstatná jména z důvodu snahy o upřesnění významu.

bluzka hiszpanka (ust)	volánková halenka (mk)
gumka recepturka (ust)	gumička (glb)

Oproti tomu velké zastoupení tvoří způsob opačný než v předchozím případě. To znamená výraz tvořený podstatným jménem a přídavným jménem, který je mnohem častěji využíván.

rozrusznik nožny (czs)	nožní spouštěč (enš)
włókno naturalne (czs)	přírodní vlákno (enm)

3.8.6 Kompozice

Tvoření nového slova ze dvou (zřídka tří) základových slov nazýváme **skládání** neboli **kompozice**. Složenina (kompozitum) se skládá ze dvou (tří) komponentů. Po prvním komponentu bývá spojovací vokál. Význam nově vzniklého kompozita se většinou liší od významu slov, které jsou jeho základem. Složeniny se dělí na:

- nevlastní (spřežky) – jsou to složeniny, které se dají beze změny podoby rozložit v samostatná slova, ale s jiným pořádkem slov,
- vlastní – mezi složeniny vlastní patří volné spojení slov beze změny podoby, které nemůžeme rozložit.⁴⁵

⁴³ LOTKO, Edvard. *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 59.

⁴⁴ Tamtéž, s. 73.

⁴⁵ DEJMEK, Bohumír. *Tvoření a stavba slov*. Olomouc 2002, s. 55.

3.8.7 Složeniny

„Nejvíce **složených slov** dnes vzniká ve specializované slovní zásobě, kde na základě již existujících typů sériově vznikají (nezřídka vlivem cizího jazyka) další složeniny.“⁴⁶ Do této skupiny můžeme zařadit výrazy, které jsou tvořeny složením již vzniklých slov s připojením spojovacího morfému (interfixu). Základová slova u výrazu voděodolný byla voda a odolný, která byla spojena interfixem -ě-. V polštině byl výraz utvořen od slov woda a odporny a spojen interfixem -o-.

materiał wodoodporny (ust)	woděodolný materiál (glb)
----------------------------	---------------------------

3.8.8 Derivace

Odvozování neboli **derivace** je tvoření slova s novým nebo obměněným významem ze slova základového pomocí formantu (afixů – předpon, přípon, koncovek). Odvozená slova vznikají ze slov základových, kterými mohou být všechny slovní druhy, nejčastěji to však bývají podstatná jména nebo slovesa.⁴⁷

Podle toho, jakou část při tvoření slova přidáme k základovému slovu, jedná se o odvozování:

- příponové (sufixální),
- předponové (prefixální),
- předponově příponové (prefixálně sufixální).

Pro podstatná jména je typické sufixální odvozování, pro slovesa zase odvozování prefixální.⁴⁸

„Derivace souvisí s flexivností jazyka, která je častější v češtině než v polštině. Polština upřednostňuje přejímání hotových lexémů z jiných jazyků. V polštině mají cizí slova rozvinutější významové spektrum a bohatší kololokační možnosti a jejich zdomácnělost se projevuje větší schopností derivovat od výpůjčky dalšího slova.“⁴⁹

⁴⁶ LOTKO, Edvard. *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 74.

⁴⁷ DEJMEK, Bohumír. *Tvoření a stavba slov*. Olomouc 2002, s. 30.

⁴⁸ Tamtéž, s. 30-31.

⁴⁹ LOTKO, Edvard. *Synchronní konfrontace češtiny a polštiny*. Olomouc 1997, s. 12-13

„Charakteristickým znakem češtiny je tvoření nových pojmenování především odvozováním z domácích základů.“⁵⁰ Základem slova je část, která je společná pro všechny slova etymologicky příbuzná. Ze základového slova se odvozováním obvykle tvoří další slova, tedy slova příbuzná. U výrazu předšití podsádkou je základovým slovem slovo šití, ke kterému je přidána předpona před. Výraz ořezávač vznikl od slovesa řezat, ke kterému byla připojena předpona a přípona. Záševek byl utvořen od základu šev a byla zde také připojena přípona a předpona.

obcinaczek (czs)	ořezávač (oph)
odszycie (czs)	předšití podsádkou (enš)
zaszewka (czs)	záševek (enš)

„Čeština díky velkým odvozovacím možnostem tvoří od jednoho slovotvorného základu bohatě rozvinuté slovotvorné řady a čeledi (skupiny slov stejného základu). Slovní zásoba polštiny obsahuje více nemotivovaných slov, více nerozvinutých, málo početných slovotvorných řad a čeledí.“⁵¹ Jako příklad uvádím základové slovo šití, které motivovalo slova vyšívka, vyšívací jehla, podšívka. V polštině je podobný ekvivalent slova šití, jen s alternací fonémů, avšak slovo szycie nemotivovalo ani jedno z výše uvedených příkladů, čímž je potvrzena zmíněná teorie Edvarda Lotka.

haft (czs)	vyšívka (vkš)
igła do haftu (czs)	vyšívací jehla (vkš)
podszewka (czs)	podšívka (vkš)
sztruks (czs)	maňestr (enm)
sztruksy (rmm)	maňestráky (psm)
szycie (czs)	šití (glb)

3.8.9 Původ slov

„Polština měla již dříve a má také dnes větší schopnost přejímat hotová pojmenování z jiných jazyků. Vedle slov latinského i řeckého původu to byla pak početná slova francouzského původu a v současné době je to poměrně silná vrstva anglicismů.“⁵² Slovo *aplikacja* i jeho český ekvivalent aplikace jsou převzaty z anglického výrazu *application*. Oba jazyky alternovaly fonémy, aby se slovo lépe přizpůsobilo a vyslovovalo v daném

⁵⁰ LOTKO, Edvard. *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 75.

⁵¹ Tamtéž, s. 76.

⁵² Tamtéž, s. 75.

jazyce. Slovo *overlock* a *coverlock*, které označují speciální stehy nebo také šicí stroje. Pochází také z anglického jazyka. Čeština používá stejný výraz jako angličtina, avšak polština používá jak anglický tvar slova, tak i slovo *owerlok*, kde se změnily hlásky a vytvořily tím svůj polský ekvivalent. Výraz *tunika* pochází z latinského slova *tunica*, které označovalo starověkou římskou košili s krátkým rukávem. Jak polský, tak český jazyk používají toto označení téměř bez změny, avšak hláska *c* ve slově *tunica* se nahradila hláskou *k*, aby došlo ke správné výslovnosti daného výrazu. V mém slovníku se takových výrazů, kde dochází ke stejným změnám jako v těchto případech, nachází mnoho, tak jako hesel, kde nedochází k žádným změnám a jsou převzaty z cizího jazyka beze změny.

aplikacja (ust)	aplikace (glb)
cowerlok/coverlock (czs)	coverlock (vkš)
dekolt głębszy (osz)	hluboký výstřih (enš)
owerlok/overlock (czs)	overlock (vkš)
tunika (ust)	tunika (glb)

3.8.10 Zrádná slova

Jedná se o slova, která znějí stejně, ale liší se svým významem, čímž může docházet k chybnému porozumění. Pojem zrádné slovo se vymezuje v závislosti na genetické příbuznosti zkoumaných jazyků. Jinak se bere v jazycích blíže příbuzných a jinak je vymezován při srovnání jazyků vzdálených. Za zrádná slova lze v polštině považovat lexikální jednotky, které jsou v obou jazycích formálně shodné, ale významově nebo stylově odlišné.⁵³

Mezi zrádná slova můžeme zařadit slova formálně zcela totožná nebo zvukově částečně obměněná, avšak význam těchto slov se zcela nebo částečně liší. Jako příklad uvádím polský výraz *włóczka*, který v českém jazyce zní jako slovo *vločka*, ale český ekvivalent tohoto výrazu je slovo *příze*. Slovo *koronka*, které se v češtině podobá slovu *korunka*, však označuje výraz *krajka* nebo polský výraz *krajka* má více významu, ale ani jeden z nich neoznačuje české označení pro *krajku*.

garsonka (rnd)	kostým (glb)
koronka (czs)	krajka (glb)
krajka (czs)	okraj (tps)
włóczka (rnd)	příze (glb)

⁵³ LOTKO, Edvard. *Synchronní konfrontace češtiny a polštiny*. Olomouc 1997, s. 110.

V některých případech pro výraz v polském jazyce nelze najít přesný ekvivalent v českém jazyce. Při hledání vhodného ekvivalentu ve zdrojích, ze kterých jsem čerpala, jsem k některým polským výrazům české ekvivalenty nenašla, a proto jsem musela polský výraz doslovně přeložit. Tento jev byl nejčastější u vzorů pro pletení a háčkování, jelikož těchto vzorů existuje velké množství a v odborné literatuře je popsán jen jejich zlomek.

drobne kwiatki (rnd) (vzor)	drobné květy (mk) (vzor)
tkany diagonal (rnd) (vzor)	úhlopříčně tkaný (mk) (vzor)

3.8.11 Četnost výrazů

V polském i českém jazyce existují výrazy, u kterých je při překladu do cílového jazyka několik možností, jak je přeložit. Význam přeložených výrazu je stejný, ale liší se frekvencí užívání v cílovém jazyce. Pro stanovení frekvence užití jsem použila český národní korpus, který hledá četnost užití hesel v určitém okruhu literatury. Polské slovo *dżins* má dva české ekvivalenty – *džínovina* a *denim*. Při zadání těchto dvou českých výrazů do českého národního korpusu bylo zjištěno, že slovo *denim* je v češtině výrazně častěji využíváno než slovo *džínovina*.

dżins (czs)	džínovina – 268 výskytů, denim – 403 výskytů (enm)
-------------	--

K polskému slovu *kalka* byly dohledány dva ekvivalenty – *kopírovací papír na střihy* a *stříhový papír*. Výraz *stříhový papír* se v korpusu nacházel 4x. Druhou možnost *kopírovací papír na střihy* jsem v korpusu nenašla, avšak při průzkumu internetových obchodů s tímto zbožím se tento výraz běžně používal.

kalka	kopírovací papír na střihy – 0 výskytů, stříhový papír – 4 výskyty
-------	--

Podobně jako v předchozím případě se při překladu slova *komin* vyskytly dva ekvivalenty – *kruhová šála* a *tunelová šála*. Výraz *kruhová šála* byl nalezen v korpusu 6x a druhý výraz *tunelová šála* byl nalezen 1x. Pokud se však podíváme přímo na internetové obchody, najdeme velké množství obou těchto výrazů.

komin (ust)	tunelová šála – 1 výskyt, kruhová šála – 6 výskytů (glb, mk)
-------------	--

Pro české slovo *overlock*, které bylo převzato z anglického jazyka a nijak nezměněno, má polština dvě možnosti překladu, a to výrazy *owerlok* a *overlock*. Oba výrazy jsou také převzaty z anglického jazyka, u slova *owerlok* však došlo k alternaci hlásek a přizpůsobilo se tak více polskému jazyku. Tato forma slova se podle korpusu vyskytuje v textech častěji, avšak rozdíl v četnosti není nijak velký, proto můžeme použít i anglickou verzi slova *overlock*.

owerlok - 24 výskytů, overlock – 20 výskytů (czs)	overlock (vkš)
---	----------------

Velmi populárními slovy byly na korpusu ekvivalentní výrazy pro polské slovo *garderoba* – *šatník* a *garderoba*. I když se české heslo *garderoba* vyskytovalo v korpusu velmi četně, pořád je v českém jazyce výrazně používanější slovo *šatník*.

garderoba (ust)	šatník – 5 630 výskytů, garderoba - 510 výskytů (glb)
-----------------	---

Zkoumala jsem také četnost slov u ekvivalentů polského slova *szelki*. Český výraz *kšandy* je podle korpusu velmi častý. Slovo *šle* bylo těžké v korpusu vyhledat ve významu, který má v tomto slovníku. Musela jsem zadat výraz *pánské šle* a takový výraz byl nalezen 3x. Výskyt slov se tedy nedal přesně porovnat, ale po průzkumu na internetových stránkách, které se zabývají prodejem tohoto zboží, se dá předpokládat, že slovo *kšandy* by bylo pořád častější.

szelki (rmm)	kšandy – 315 výskytů, šle – 3 výskyty (psm)
--------------	---

Pro polský výraz *ścieg zygzak* byl rozhodně čtenějším ekvivalentem *steh cik cak*, který je více počestělou variantou, zatímco heslo *steh zig-zag*, které se vyskytuje ve stejné formě jako v anglickém jazyce, je méně časté.

ścieg zygzak (osz)	steh zig-zag - 36 výskytů, steh cik cak – 149 výskytů (vkš, glb)
--------------------	--

U pánského *smokingu* bylo možné porovnat stejná hesla v obou jazycích. Slovo *smoking* je jednoznačně nejpočetnějším heslem, jak v češtině, tak i v polštině. V češtině se však vyskytuje mnohem častěji. Anglická synonyma pro *smoking* už nejsou tak oblíbená ani v jednom z jazyků. Výraz *black tie* má v obou jazycích přibližně stejný počet výskytů a jeho užití je minimální. Slovo *tuxedo* je o něco používanější než výraz *black tie*. V českém jazyce se vyskytuje přibližně 2x více než v polském jazyce

smoking - 204 výskytů, black tie – 6 výskytů, tuxedo-14 výskytů (rmm)	smoking - 777 výskytů, black tie-8 výskytů, tuxedo - 30 výskytů (psm)
---	---

Z oblasti bot jsem si vybrala k porovnání polské slovo *loafersy*, které se v českém jazyce mohou přeložit jako mokasíny nebo loafers. Výraz mokasíny byl zřetelně častější než druhá varianta loafers. U českých ekvivalentů pro polské heslo *espadryle* byl nalezen větší počet výskytů u výrazu plátěné boty, slovo *espadrilky* se však také často využívá.

loafersy (rmm)	mokasíny – 296 výskytů, loafers – 26 výskytů (glb)
espadryle (ust)	plátěné boty – 14 výskytů, espadrilky – 5 výskytů (mk)

3.8.12 Nesklonná podstatná jména

Některá podstatná jména nemění své koncovky. Převážně se jedná o jména převzatá z cizího jazyku. Takovým jménům říkáme nesklonná. Nesklonná podstatná jména vyjadřují morfologické kategorie na rozdíl od slov neohebných, která je nevyjadřují.⁵⁴

Slovník obsahuje i výrazy, které jsou nesklonné. Tyto výrazy jsou ve většině případů převzaty z cizích jazyků. Takovým případem jsou i slova *boa* a *pareo*, která se v mém slovníku objevila a jak v českém, tak v polském jazyce se neskloňují.

boa (ust)	boa (glb)
pareo (ust)	pareo (glb)

3.8.13 Pluralia tantum

Některá podstatná jména mají jen tvary množného čísla, ačkoliv označují jednu či více věcí nebo osob. Nazývají se **podstatná jména pomnožná** neboli **pluralia tantum**. Do této

⁵⁴ ADAM, Robert. *Gramatické rozbory češtiny*. Praha 2017, s.68.

skupiny podstatných jmen se řadí především názvy předmětů, které se skládají ze dvou stejných částí, párové tělní orgány, části těla, nemoci, svátky atd. Skloňují se pouze v plurálu.⁵⁵ V mém slovníku můžeme najít tyto příklady podstatných jmen pomnožných.

getry (czs)	kamaše (glb)
nożyce krawieckie (czs)	krejčovské nůžky (enš)
rajstopy (ust)	punčocháče (glb)
spodnie bojówki (rmm)	cargo kalhoty (psm)

3.8.14 Singularia tantum

Opakem jmen pomnožných jsou **singularia tantum**, což jsou podstatná jména, které mají tvary pouze jednotného čísla. Rozdělují se podle toho, co označují, např. souborné celky, děje a hmotu nebo látku.⁵⁶ Slovo *listí*, vyskytující se u vzorů pletení, můžeme zařadit do této kategorie jak v polském, tak i českém jazyce, protože označuje hmotu a používá pouze tvary jednotného čísla.

liście (rnd) (vzor)	listí (glb) (vzor)
---------------------	--------------------

3.8.15 Slang

Slang bývá řazen mezi takzvané nespisovné útvary národního jazyka, jako je například místní nářečí. Je to jistý soubor speciálních názvů a obrátů, které se využívají v běžném styku mezi členy pracovního a zájmového společenství kromě příslušné terminologie. Vznikají z důvodů věcných a expresivních a na rozdíl od běžných výrazů se ve společenském styku mimo dané společenství nevyskytují vůbec nebo jen velmi omezeně. Pro slangové výrazy jsou příznačnými aspekty: nespisovnost, komunikativní funkčnost a využívání produktivních pojmenovacích postupů při tvoření, snaha o pojmovou diferenciaci, vyjadřování expresivity a vhodnost pro mluvené jazykové projevy.⁵⁷

Nespisovnost je jedním ze základních jazykových znaků. Slangové názvy jsou totiž slangová synonymní pojmenování k pojmenování spisovným, nejčastěji termínům. Při tvoření slangových výrazů se využívá často takzvané **univerbizace** (ze sousloví se vytvoří jednotlivé slovo). Slovo je potom výstižné, stručné a zároveň v kontextu významově

⁵⁵ ČERMÁK, František. *Morfematika a slovtvorba češtiny*. Praha 2012, s. 82.

⁵⁶ Tamtéž, s. 81.

⁵⁷ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. Ostrava 1979, s. 19.

jednoznačné. Příklady výrazů patřících do sociálních slangů, které jsou spojeny s tématem odívání či textilu, např. *kabát – vohoz, gatě – kalhoty, fusakle – ponožky, pinta – kravata*. Slangové názvy těchto příkladů se u mě ve slovníku nevyskytují, ale jejich spisovné ekvivalenty ano.⁵⁸

Z mého slovníku je příkladem spisovný výraz *przecinak krawiecki*, pro který vzniklo v polském jazyce několik dalších označení. Na něm můžeme vidět, že ze sousloví se utvořily dokonce dva jednoslovné výrazy, které se pravidelně užívají. Dalším příkladem zkrácení spisovného slova a utvoření slangového výrazu je *taśma plisowana*, ze kterého bylo utvořeno slovo *pliska*.

prujka/rozpruwacz/przecinak krawiecki (czs)	páráček (enš)
pliska/taśma plisowana (czs)	řasící páska (mk)

Ve slanzích je také velmi častým jevem metaforické přenášení slovního významu. Jde v něm o to, že se užívá názvů běžných ve spisovném jazyce, v obecné češtině k označení nového, specifického významu, a to na základě podobnosti některého, zpravidla nápadného znaku vyjádřeného ve výchozím názvu. Tento pojmenovávací postup vzniká, když chce mluvčí vyjádřit nové skutečnosti a uvědomuje si podobnost se skutečností jinou, už označenou. Dochází zde tedy často k přesunu věcného významu nebo také k posunu v hodnotách expresivních. Mezi tuto skupinu výrazů patří i názvy oblečení a obuvi (např. *bačkora, botka, klobouk, kšandy, papuč, šátek*).⁵⁹ Slova *kšandy, klobouk* a *šátek* se nachází také v mém slovníku.

szelki (rmm)	kšandy, šle (psm)
chusta (ust)	šátek (glb)
kapelusz (rmm)	klobouk (psm)

Hesla, ze kterých byl tvořen můj slovník, byla brána z odborné literatury, proto se v nich mnoho slangových výrazů nevyskytuje. Rozhodla jsem proto, že pro ukázkou profesního slangu textilního průmyslu několik výrazů z mého slovníku přeložím podle slovníku

⁵⁸ HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. Ostrava 1979, s. 20.

⁵⁹ Tamtéž, s. 153.

textilního slangu, který se nazývá *Jak se dříve mluvilo v textilních továrnách*.⁶⁰ Jako příklady uvádím:

- látka – dílo, štof, štůfek,
- druh tkaniny – artykl, partyje, boj,
- kalhotové látky – cajn, fustyán,
- podšívková látka – futrštof,
- košilovina – hemdovina,
- flanel – kalmuk,
- kraj tkaniny – borda, bordura, lantr,
- příze a její druhy – apfalgarn, buklé, lunta, mjůlka, ombré, plinta, šapka,
- nůžky – šíre,
- vzor – dezén, mustr,
- barva – farba,
- člunek – fukšuc, čůlnek, lupšuc, šicl, tufšuc, šice,
- rouno – deka, fízis, pelc.

3.8.16 Jmenný rod podstatných jmen

Většina podstatných jmen vyjadřuje kategorii **jmenného rodu**. Jmenný rod může být v češtině mužský, ženský a střední. V polštině máme stejné dělení jmenných rodů: męski, żeński a średni. Ačkoliv je v obou jazycích rozdělení stejné, může se rod u výrazu ve slovníku a jeho ekvivalentu lišit. Příkladem může být polské slovo *popelina*, které má ženský rod, a jeho český ekvivalent *popelín*, který má rod mužský. Další příklady jsou zobrazeny v níže uvedené tabulce.

agrafka (czs) – rod ženský	zavírací špendlík (oph) – rod mužský
drut (rnd) – rod mužský	jehlice (oph) – rod ženský
futerko (ust) – rod střední	kožešina (glb) – rod ženský
garsonka (rnd) – rod ženský	kostým (glb) – rod mužský
haft (czs) – rod mužský	výšivka (vkš) – rod ženský
haftka (czs) – rod ženský	háček (oph) – rod mužský
chusta (ust) – rod ženský	šátek (glb) – rod mužský
popelina (czs) – rod ženský	popelín (enm) – rod mužský
žorzeta (czs) – rod ženský	žorzet (enm) – rod mužský

⁶⁰ CIHLÁŘ, Jiří. *Jak se dříve mluvilo v textilních továrnách*. Ústí nad Orlicí 1999

3.8.17 Další rozbory

Slovo *rukávník* má dvě různá označení pro výrazy využívané v textilním průmyslu. Na jedné straně jde o část oblečení, která se v dnešní době nejčastěji používá k ochraně rukou před mrazem, na druhé straně o pomůcku při šití rukávů. Čeština má pro oba výrazy stejné označení, zatímco polština označuje část oblečení jako *mufka* a pro pomůcku při šití rukávů výraz *rękawnik*.

mufka (czs)	rukávník (část oblečení) (glb)
rękawnik (czs)	rukávník (pomůcka při šití rukávů) (glb)

V češtině existují výrazy, které byly převzaty z cizích jazyků, kde základové slovo bylo převzato nezměněné z cizího jazyka a k němu přidán sufix podle pravidel české flexivní morfologie. Naproti tomu v polštině ekvivalent tohoto slova nebyl převzat z cizího jazyka, ale bylo použito slovo, které v polštině už existovalo. Jako příklad uvádím český výraz *sublimační tužka*, kdy v polštině je tento výraz ekvivalentem slova *pisak krawiecki samoznikajacy*, kde doslovný překlad znamená mizející krejčovská tužka.

pisak krawiecki samoznikajacy (czs)	sublimační tužka (enš)
-------------------------------------	------------------------

Může se stát, že se ve slovníku objeví slova, která jsou si v jednom jazyce velmi podobná a mohlo by se zdát, že jedno slovo je jen zdvojnásobením druhého výrazu, například u slov *plisa* a *pliska*. Tyto výrazy však mají úplně jiné významy. Slovo *plisa* znamená v překladu *plisé*, což je označení pro druh textilie s uměle vytvořenými záhyby. Naproti tomu *pliska* označuje v češtině *řasící pásku*, která se používá k řasení závěsů.

plisa (czs)	plisé (glb)
pliska/taśma plisowana (czs)	řasící páska (mk)

V polštině jsou dále využívány prvky analytických vazeb, které mají stejné syntaktické uplatnění jako přídavná jména. Jedná se o spojení přídavných jmen s podstatným jménem v genitivu.⁶¹ Pro český výraz *tričko s netopyřímí rukávy* existuje polský ekvivalent *bluzka typu nietoperz*, kde polština nevyužívá přídavného jména k popisu podstatného jména, ale používá slovo *typu*, což je podstatné jméno ve 2. pádu k vyjádření přesnějšího popisu daného výrazu.

⁶¹ LOTKO, Edvard. *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 35.

bluzka typu nietoperz (osz)	tričko s netopýřími rukávy (mk)
-----------------------------	---------------------------------

V mém slovníku můžeme nalézt hesla, pro která čeština nemá přesná pojmenování nebo se používají ojediněle. K lepšímu pochopení daného výrazu je potřeba vytvořit opis slova. Například pro slovo *bosmanka* není v češtině přesný ekvivalent. Při hledání ekvivalentu tohoto slova jsem se setkala pouze s dvěma příklady, které uváděli u popisu kabátu *typ bosmanka*. Ve většině případů se používá níže uvedený opis slova.

bosmanka (kurtka ze szerokimi klapami) (rmm)	pánský dvouřadý kabát s vysokým límcem/typ bosmanka (mk)
--	--

Shrnutí analýzy

Provedená analýza termínů vybraných z mého polsko-českého slovníku z oblasti textilního a módního průmyslu poukázala na zajímavé skutečnosti. Přestože genetická blízkost obou jazyků je nesporná, obsahová i formální složka termínů podrobených mému zkoumání vykazuje rozdíly např. v naprosto odlišných významech a interpretacích foneticky příbuzných nebo stejných slov.

Pro polštinu, jak se ukázalo, jsou velmi příznačné odborné termíny tvořené víceslovnými spojeními, která se do češtiny převádí naopak jednoslovným výrazem. V polském jazyce se v odborné terminologii častěji využívá cizích slov než v jazyce českém. Hesla, pro něž nemá čeština pojmenování, nejsou příliš početná, při překladu je v tomto případě nutné vytvořit opis slova.

Rozborem slovníku bylo zjištěno rovněž množství podstatných jmen pomnožných, jak ve výrazu polském, tak i v českém překladu. Zajímavou skutečností je záměna jmenných rodů podstatných jmen, která se velmi často mohou lišit v polském termínu a v odpovídajícím českém ekvivalentu.

Pro zajímavost jsem v závěru analýzy provedla letmý náhled do problematiky slangu a na úzkém vzorku českých výrazů jsem chtěla ukázat rozmanitost a ohebnost jazyka, jistě i vlivem nářečí a sociálního prostředí, v němž se tyto útvary dlouhodobě vyvíjely.

4. Slovník

PL výraz	CZ překlad
acetat (osz)	acetát (enm)
adamaszek (czs)	damašek (enm)
agrafka (czs)	zavírací špendlík (oph)
akryl (czs)	akryl (enm)
aksamit (czs)	samet (glb)
angielki (derby) (rmm)	derby (psm)
aplikacja (ust)	aplikace (glb)
asortyment (osz)	sortiment (glb)
automatyczny nawlekacz igły (czs)	automatický navlékač jehly (enš)
ażurki (rmm)	děrované boty (psm)
ażurowa ukośna krataczka (rnd) (vzor)	jednoduchá ažurová krajka (plt) (vzor)
ażurowe romby (rnd) (vzor)	padající listí (plt) (vzor)
ażurowe wieżyczki (rnd) (vzor)	ažurové věže (plt) (vzor)
ażurowy beczułki (rnd) (vzor)	ažurový soudek (plt) (vzor)
bambus (osz)	bambus (enm)
batyst (czs)	batist (enm)
bawełna (czs)	bavlna (enm)
beret (rmm)	baret (psm)
bezrękawnik (rmm)	vesta (psm)
blokada szpulownika (czs)	blokáda člunku (cívkového pouzdra) (tps)
bluza rugby (rmm)	tričko rugby (ogt)
bluza z kapturem (rmm)	tričko s kapucí (ogt)
bluzka hiszpanka (ust)	volánková halenka (mk)
bluzka typu nietoperz (osz)	tričko s netopýřmi rukávy (mk)
boa (ust)	boa (glb)
bok (ust)	bok (glb)
bosmanka (kurtka ze szerokimi klapami) (rmm)	pánský dvouřadý kabát s vysokým límcem/typ bosmanka (mk)
broggy (rmm)	brogue/budapešť (psm)
broszka (ust)	brož, spona (glb)
brustasza (rmm)	kapsa saka (na kapesník) (psm)
brzeg (ust)	lem (glb)
brzeg na szydełku (rnd)	háčkovaný lem (oph)
brzeg wokół dekoltu (rnd)	průkrčníkový lem (glb)
budowa transportera (zabków) (czs)	konstrukce podavače (zoubky) (enš)
budrysówka (rmm)	duffle coat/duffelcoat (psm, glb)
butonierka (rmm)	knoflíková dírka v klopě saka (psm)
buty wysokie (rmm)	vysoké boty (mk)
buty zimowe (rmm)	zimní boty (psm)
coverlok/coverlock (czs)	coverlock (vkš)
czapka dzianinowa (rmm)	úpletová čepice (psm)
czapka z daszkiem (rmm)	kšiltovka (mk)
czubek (igły) (czs)	špička (jehly) (glb)
dekatyzacja (czs)	dekatování (glb)
dekolt (ust)	výstřih, dekolt (glb)

dekolt głębszy (osz)	hluboký výstřih (enš)
dekolt płytszy (osz)	malý výstřih (enš)
dekolt przodu (osz)	přední výstřih (glb)
dekolt tyłu (osz)	zadní výstřih (glb)
diagonal – zmienny (rnd) (vzor)	se střídavými šikmými proužky (plt) (vzor)
długość (ust)	délka (glb)
docisk stopki (czs)	přítlak patky (tps)
dodatek konstrukcyjny (czs)	konstrukční přídavek (vkš)
dodatek na podwinięcie (czs)	přídavek na zavinutí (enš)
dodatek na szew (czs)	švový přídavek (enš)
dodawanie oczek (rnd)	přidávání ok (glb)
drewnianekołek (rmm)	dřevěný kolík (mk)
drucik (ust)	drátek (mk)
drut (rnd)	jehlice (oph)
drut bardzo gruby (rnd)	jehlice velmi silná (oph)
drut cienki (rnd)	jehlice tenká (oph)
drut dziewiarski (rnd)	pletací jehlice (glb)
drut gruby (rnd)	jehlice silná (oph)
drut okrągły (z żyłką) (rnd)	jehlice kulatá (oph)
drut pomocniczy (rnd)	pomocná jehlice (glb)
druty pończosnicze (rnd)	krátké ponožkové jehlice (oph)
druty z żyłką (rnd)	kruhová jehlice (glb)
duże oczka (rnd)	velká oka (oph)
dwa oczka lewe krzyżowane na lewo (rnd)	křížení dvou ok obrace doleva (oph)
dwa oczka lewe krzyżowane na prawo (rnd)	křížení dvou ok obrace doprava (oph)
dwa oczka lewe razem na lewo (rnd)	splétání dvou ok obrace (sklon doleva) (oph)
dwa oczka lewe razem na prawo (rnd)	splétání dvou ok obrace (sklon doprava) (oph)
dwa oczka prawe krzyżowane na lewo (rnd)	křížená dvou ok hladce doleva (oph)
dwa oczka prawe krzyżowane na prawo (rnd)	křížení dvou ok hladce doprava (oph)
dwa oczka prawe razem na lewo (rnd)	splétání dvou ok hladce (sklon doleva) (oph)
dwa oczka prawe razem na prawo (rnd)	splétání dvou ok hladce (sklon doprava) (oph)
dwa oczka z nitki poziomej (rnd)	přidání dvou ok rozpletením (oph)
dyplomata/płaszcz Chesterfield (rmm)	kabát Chesterfield (psm)
dżersejowy-pończosznicy lewy (rnd) (vzor)	rubový žerzej (plt) (vzor)
dżersejowy-pończosznicy prawy (rnd) (vzor)	lícový žerzej (plt) (vzor)
dżerzej (czs)	žerzej (enm)
dżerzej prawy (rnd)	hladký žerzej (oph)
dzianie na drutach (rnd)	pletení (glb)
dzianina (czs)	pleténina (vkš)
dzianina osnowowa (osz)	osnovní pleténina (enm)

dżins (czs)	džínovina/denim (enm)
dziurkowany (rnd)	děrovaný (plt)
dźwignia podnoszenia stopki (czs)	páka na zvedání patky (enš)
džinsy (rmm)	džíny (psm)
džinsy loose (rmm)	džíny loose (psm)
džinsy regular (rmm)	džíny regular (psm)
džinsy slim (rmm)	džíny slim (psm)
elastan (czs)	elastan (enm)
element (czs)	prvek, element (glb)
espadryle (ust)	plátěné boty, espadrilky (mk)
farba do tkanin (ust)	texilní barva (mk)
fason (rmm)	styl, móda (psm)
fastryga (czs)	stehovka (enš)
filc (czs)	plst' (glb)
filc pod szpulkę (czs)	plst' pod cívku (enš)
flamastr (czs)	fix (glb)
flanela (czs)	flanel(eng.) (enm)
flizelina (osz)	mezipodšívka (enš)
folia (ust)	fólie (glb)
forma (ust)	šablona (glb)
forma konstrukcyjna (czs)	konstrukční šablona (vkš)
frak/white tie (rmm)	frak (psm)
frędzle (ust)	štrápce (glb)
futerko (ust)	kožešina (glb)
gabardyna (czs)	gabardén (enm)
garderoba (ust)	šatník, garderoba (glb)
garnitur (rmm)	oblek (psm)
garsonka (rnd)	kostým (glb)
getry (czs)	kamaše (glb)
główka rękawa (osz)	rukávová hlavice (enš)
gramatura tkaniny (rmm)	hmotnost tkaniny (glb)
grzybek do cerowania (czs)	látací hříbek (oph)
gumka (ust)	guma (vkš)
gumka recepturka (ust)	gumička (glb)
haft (czs)	výšivka (vkš)
haftka (czs)	háček (oph)
Harris Tweed (rmm) (materiál)	Harris Tweed (enm) (materiál)
henley (rmm)	triko henley (ogt)
chusta (ust)	šátek (glb)
chwytać rotacyjny (czs)	rotační chapač (tps)
chwytać wahadłowy (czs)	CB (kyvný) chapač (tps)
igielnik (czs)	jehelníček (enš)
igła (czs)	jehla (vkš)
igła cienkia (czs)	jehla tenká (vkš)
igła do haftu (czs)	vyšivací jehla (vkš)
igła do jeansu (czs)	jehla na džíny (glb)
igła do nawlekania koralików (czs)	jehla na navlékání korálků (glb)
igła do szycia skór (czs)	jehla na kůži (glb)
igła do wełny (czs)	jehla na vlnu (vkš)

igła dziewiarska (rnd)	pletací jehlice (oph)
igła gruba (czs)	jehla hrubá (vkš)
igła maszynowa (czs)	jehla strojová (vkš)
igła okrągła (czs)	jehla kruhová (vkš)
igła średnia (czs)	jehla střední (vkš)
igła tapicerska (czs)	čalounická jehla (vkš)
igła tnąca (czs)	jehla řezná (vkš)
igła uniwersalna (czs)	univerzální jehla (vkš)
japonki (rmm)	žabky (mk)
jedwab (czs)	hedvábí (enm)
jodełka (rnd)	rybí kost (glb)
kalka (czs)	kopírovací papír na stříhy/stříhový papír (enš, mk)
kant (czs)	puk na kalhotách (glb)
kapelusz (rmm)	klobouk (psm)
kapelusz Fedora (rmm)	klobouk Fedora (psm)
kapelusz Panama (rmm)	klobouk panama (psm)
kapka bez zdobień (rmm)	vrch boty bez zdobení (ogt)
kapka dziurkowana (rmm)	zdobený vrch (ogt)
kaptur (rmm)	kapuce (psm)
karbowany-francuzki (rnd)	vroubek hladce (plt)
karczek (czs)	náprsenka (tps)
kardigan (rmm)	kardigan (psm)
kaszkiet (rmm)	bekovka (psm)
kaszmír (rmm)	kašmír (enm)
kieszzeń (rmm)	kapsa (ogt)
kieszzeń nakładana (rmm)	kapsa nakládaná (ogt)
kieszzeń z wypuszczoną patką (rmm)	kapsa s klopou (ogt)
kieszzeń ze schowaną patką (rmm)	kapsa výpustková (ogt)
kieszzeniówka (czs)	kapsovina (vkš)
klamra (rmm)	přezka (glb)
klapa (rmm)	klopa (psm)
klapa ostrá (w szpic, frakowa) (rmm)	klopa do špičky (psm)
klapa prosta (otwarta, klasyczna) (rmm)	klopa klasická (psm)
klapa szalowa (rmm)	klopa hladká (psm)
klapki (rmm)	pantofle (mk)
klej do tkanin (ust)	lepidlo na textil (glb)
klipsy (osz)	klipsy, klipy (glb)
kłóskowy (rnd)	reliéfní proužek (plt)
kokarda (ust)	mašle (glb)
kołnierz (rmm)	límeč (psm)
kołnierzyk (rmm)	límeček (psm)
kołnierzyk klasyczny (kent) (rmm)	límeček klasický Kent/ basic Kent (psm)
kołnierzyk łamany (rmm)	límeček frakový (psm)
kołnierzyk szeroki (włoski) (rmm)	límeček italský (psm)
kołnierzyk z guziczkami (button-down) (rmm)	límeček button-down/propínací límeč (psm)
koło zamachowe (czs)	ruční kolo (enš)
komin (ust)	tunel/kruhová šála (glb, mk)

konfekcja, odzież masowa (czs)	konfekce (glb)
konstrukcja odzieży (czs)	konstrukce oděvů (vkš)
kontrast (rmm)	kontrast (psm)
kontrastowy (osz)	kontrastní (mk)
kontur (osz)	obrys (glb)
kopertówka (ust)	psaničko (mk)
kora (rmm) (materiál)	seersucker (enm) (materiál)
koralik (ust)	korálek (mk)
koronka (czs)	krajka (glb)
kostka duża (rnd) (vzor)	kostky (plt) (vzor)
kostka prosta (rnd) (vzor)	kostičky (plt) (vzor)
koszula winchester (rmm)	košile winchester (psm)
koszule z włoskim kołnierzykiem (rmm)	košile s italským límcem (psm)
koszulka (ust)	blůza (vkš)
koszulka polo (rmm)	polokošile (psm)
koszykowy (rnd)	košíkový (oph)
kowbojki/buty kowbojskie (rmm)	kovbojské boty (psm)
krajka (czs)	okraj (tps)
kratka vichy/gingham (rmm) (vzor)	mřížka vichy (psm) (vzor)
krawat (rmm)	kravata (psm)
krawat gładki (rmm)	kravata jednobarevná (psm)
krawat pułkowy/klubowy (rmm)	kravata pruhovaná (psm)
krawat standardowy (rmm)	kravata standardní (psm)
krawat szeroki (rmm)	kravata široká (psm)
krawat w mikrowzór (rmm)	kravata vzorovaná (psm)
krawat wąski (rmm)	kravata úzká (psm)
krawędź (osz)	okraj (glb)
krepa (czs)	krep (enm)
krepon (czs)	krepon (enm)
kreton (czs)	kreton (enm)
krzyżowany ażurowy-pionowy (rnd) (vzor)	proužek z křížových ok (oph) (vzor)
kształt (ust)	tvar (glb)
kurtka dżinsowa (rmm)	džínová bunda (psm)
kurtka militarna (rmm)	polní bunda/ve vojenském stylu (mk)
kurtka pikowana (rmm)	prošívaná bunda (psm)
kurtka woskowana (rmm)	voskovaná bunda (psm)
kwiatuszki (rnd) (vzor)	kvítky (mk) (vzor)
lakierki (rmm)	lakýrky (glb)
lama (czs) (materiál)	lama (enm) (materiál)
lamówka (czs)	lemovka (vkš)
lampas (osz)	proužek (glb)
łańcuszek (ust)	řetízek (glb)
len (czs)	len (enm)
liczba rzędów pionowo (rnd)	počet řad v délce (glb)
liście (rnd)	listí (glb)
listewka (czs)	destička (glb)
loafersy (rmm)	mokasíny/loafers (glb)
loden (czs)	loden (enm)

lotniki (rmm)	piloti (psm)
łuk (rnd)	mezera (glb)
łuk długości kończyny górnej (czs)	oblouk délky horní končetiny (enš)
łuk długości pleców (czs)	oblouk délky zad (enš)
łuk długości przodu do piersi (czs)	oblouk délky přední části k prsům (enš)
łuk długości przodu przez piersi (czs)	oblouk délky přední části přes prsa (enš)
łuk szerokości przodu przez piersi (czs)	oblouk šířky přední části přes prsa (enš)
łuk szerokości tyłu na wysokości piersi (czs)	oblouk šířky zadní části ve výšce prsou (enš)
luźny (ust)	volný (glb)
lycra (osz)	lycra (enm)
lyocell (osz)	lyocell (enm)
manekin krawiecki (czs)	krejčovská panna (vkš)
mankiet (czs)	manžeta (vkš)
mankiety podwójne (rmm)	dvojité manžety (psm)
mankiety tradycyjne (rmm)	jednoduché manžety (psm)
maszyna komputerowa (czs)	elektronický šicí stroj (tps)
maszyna mechaniczna (czs)	mechanický šicí stroj (tps)
maszyna wielofunkcyjna (czs)	więceúčelový stroj (tps)
materiał (czs)	látka (glb)
materiał wodoodporny (ust)	woděodolný materiál (glb)
metalowe oczko (osz)	kovové oko (glb)
metr krawiecki (czs)	krejčovský metr (enš)
miękki pokrowiec (czs)	měkký povlak (enš)
mikrowzór (rmm)	mikrovzor (psm)
mocowanie ściegu (osz)	upevnění stehu (enš)
mokasyny samochodowe (rmm)	řidičské mokasíny (glb)
mokasyny z frędzelkami (rmm)	mokasíny se štrápci (psm)
mokasyny żeglarskie (rmm)	námořní mokasíny (psm)
monki (rmm)	monkstrap (psm)
motek (rnd)	klubko (glb)
motyw (osz)	motiv (mk)
mufka (czs)	rukávník (část oblečení) (glb)
mucha (rmm)	motýlek (psm)
muślin (czs)	mušelín (enm)
mydełko krawieckie (czs)	krejčovské mýdlo (enš)
na cztery (rmm)	uzel four-in-hand (psm)
na przemian (rnd)	náhradní (glb)
nabieranie oczek (rnd)	nahazování ok (oph)
nadruk (ust)	potisk (glb)
nap (czs)	nap (vkš)
naparstek (czs)	náprstek (enš)
naprasowanka (ust)	nažehlovací obtisk (vkš)
naprężacz (czs)	napínač (tps)
naprężenie nici (osz)	napětí nitě (enš)
naszywka (ust)	nášivka (glb)
nawlekacz do igieł (czs)	navlékač jehel (enš)
nić (czs)	niť (vkš)
nić bawełniana (czs)	niť bavlněná (vkš)

nić elastyczna (czs)	niť elastická (vkš)
nić jedwabna (czs)	niť hedvábná (vkš)
nić lniana (czs)	niť lněná (vkš)
nić naturalna (czs)	přirodní niť (vkš)
nić poliestrowa (czs)	niť polyesterová (vkš)
nić syntetyczna (czs)	syntetická niť (vkš)
nieparzysta liczba oczek (rnd)	lichý počet ok (oph)
nieparzysta liczba rzędów (rnd)	lichý počet řad (oph)
nieruchomy bębenek (czs)	nehybný váleček (glb)
nogawka (osz)	nohavice (glb)
nogawka (rmm)	nohavice (psm)
nogawka bootcut (flarecut) (rmm)	nohavice bootcut (psm)
nogawka straight (rmm)	nohavice straight (psm)
nogawka tapered/narrow (rmm)	nohavice tapered (psm)
nosek (rmm)	špička boty (glb)
nożyce krawieckie (czs)	krejčovské nůžky (enš)
nylon (czs)	nylon (enm)
obcinaczek (czs)	ořezávač (oph)
obłożenie (osz)	podšádka (enš)
obrębiony (osz)	lemovaný (glb)
obszywanie dziurek (czs)	obšívání dírek (enš)
obwód (ust)	obvod (vkš)
obwód bioder (czs)	obvod boků (enš)
obwód klatki piersiowej (czs)	obvod hrudníku (enš)
obwód kostki (czs)	obvod kotníku (enš)
obwód łydek (czs)	obvod lýtek (enš)
obwód pasa/talii (czs)	obvod pasu (enš)
obwód szyi (czs)	obvod krku (enš)
obwód uda (czs)	obvod stehna (enš)
oczka brane podwójnie (rnd)	splétání dvou ok (oph)
oczka brane potrójnie (rnd)	splétání třech ok (oph)
oczka krzyżowane (rnd)	křížení ok (oph)
oczka zmniejszające (rnd)	ujímání oka (oph)
oczko (rnd)	oko (glb)
oczko brzegowe (rnd)	krajové oko (oph)
oczko łańcuszka (rnd)	řetízkové oko (glb)
oczko lewe (rnd)	oko obrace (oph)
oczko lewe przekręcone (rnd)	oko obrace za zadní nit (oph)
oczko prawe (rnd)	oko hladce (oph)
oczko prawe przekręcone (rnd)	oko hladce za zadní nit (oph)
oczko przekręcone (rnd)	překřížené, otočené oko (glb)
oczko ścisłe (rnd)	krátký sloupek (oph)
oczko środkowe (rnd)	středové oko (oph)
oczko z nitki poziomej (rnd)	přidání jednoho oka rozpletením (oph)
oczko zamykające (rnd)	uzavírající oko (oph)
oczko zwiększające (rnd)	přidávání oka (oph)
odszycie (czs)	předšití podsádkou (enš)
okrażenie (rnd)	opakování řad (glb)
opaska do włosów (ust)	čelenka do vlasů (mk)

opięty (ust)	těsný (glb)
orzeszki (rnd) (vzor)	oříšky (plt) (vzor)
otwór (rnd)	otvor (mk)
oversize (osz)	oversize (mk)
owerlok/overlock (czs)	overlock (vkš)
oxford (czs)	oxford (enm)
ozdoba (ust)	ozdoba (vkš)
pacha (czs)	podpaždí (enš)
paisley (rmm) (vzor)	paisley (ogt) (vzor)
pareo (ust)	pareo (glb)
parka (rmm)	parka (psm)
pas smokingowy/pas hiszpański (rmm)	šerpa (psm)
pasek (rnd)	proužek, pruh (glb)
pęknięcie (rnd)	rozdělení (glb)
peleryna (ust)	pelerína (glb)
pepitka (rmm) (vzor)	kohoutí stopa (ogt) (vzor)
perforowane buty (rmm)	perforované boty (psm)
peruka (rmm)	příčesek (glb)
pętelka (rnd)	smyčka (glb)
pętelka nici (czs)	smyčka niti (glb)
pika (rmm)	pika (ogt)
pionowa linie (czs)	svislá střednice, vertikála (glb)
pionowe pasy w trójkąty (rnd) (vzor)	diamanty z dvojitého hrášku (plt) (vzor)
pisak krawiecki samoznikający (czs)	sublimační tužka (enš)
plaszcz kopertowy (osz)	zavinovací kabát (mk)
plecioneczka (rnd)	vroubkový (oph)
plisa (czs)	plisé (glb)
pliska/taśma plisowana (czs)	řasící páska (mk)
plytka ściągowa (czs)	stehová destička (enš)
plytszy (osz)	tenký, slabý (glb)
podeszwa (ust)	podrážka (glb)
podkrój dekoltu (rnd)	průkrčník (enš)
podkrój rękawa (rnd)	průramek (enš)
podszewka (czs)	podšívka (enš)
pokrętło wyboru ściegu (czs)	ovládací tlačítko výběru stehu (enš)
pokrywa czołowa (czs)	čelní kryt (enš)
polar (czs)	polar (enm)
półbuty (rmm)	polobotky (glb)
poliester (czs)	polyester (enm)
pólsłupek (rnd)	poloviční dlouhý sloupek (glb)
półwindsorski (rmm)	poloviční windsorský uzel - Manhattan (psm)
pomponik (ust)	bambule (glb)
poncho (ust)	pončo (glb)
popelina (czs)	popelín (enm)
poprawka (osz)	pozměňovací návrh (enš)
poszerzenie (osz)	rozšíření (glb)
poszetka (rmm)	kapesníček (do saka) (psm)
poszetka bufiasta (rmm)	kapesníček nadýchaný styl (psm)

poszetka cztery rogi (rmm)	kapesníček cípy ven (psm)
poszetka klasyczna (rmm)	kapesníček televizní hlasatel (psm)
powtarzający się motyw (rnd)	opakování vzoru (glb)
prażek (rmm)	proužek (psm)
prędkość szycia (czs)	rychlost šití (glb)
przędza monofilowa (osz)	monofilová příze (enm)
przędza multifilowa (osz)	multifilová příze (enm)
przędza tasiemkowa (osz)	předená příze (enm)
proporcja sylwetki (rmm)	proporce postavy (psm)
przewadnica nici (czs)	vodič nitě (tps)
prujka/rozpruwacz/przecinak krawiecki (czs)	páraček (enš)
przewlekany-zmienny, poziomy (rnd)	drážky (oph)
przód (ust)	líc (glb)
przycisk szycia wstecznego (czs)	tlačítko zpětného šití (enš)
ptasie oczko (rmm) (vzor)	ptačí oko (ogt) (vzor)
pulower (rmm)	pulovr (ogt)
punkt barku (osz)	bod ramen (enš)
punkt pomiarowy (czs)	měřící bod (glb)
rajstopy (ust)	punčocháče (glb)
rant (odstający) (osz)	ozdobný záhyb (enš)
regulator długości ściegu (czs)	regulátor délky stehu (enš)
regulator naprężenia nici (czs)	regulátor napnutí nitě (enš)
rękawki (czs)	rukavice (glb)
rękawnik (czs)	rukávník (pomůcka při šití rukávů) (glb)
rękawy raglanowe (raglan) (osz)	raglánový rukáv (enš)
rozcięcie (szlice) (rmm)	rozparek (glb)
rozmiar uniwersalny (rnd)	jednotná velikost (glb)
rozzrusznik nożny (czs)	nožní spouštěč (enš)
rozstaw (czs)	rozpich (vzdálenost od sebe) (tps)
runo (osz)	rouno (enm)
rygielek (czs)	západka (enš)
ryż fantazyjny – ziarno jęczmienia (rnd)	lněný vzor (oph)
ryż perłowo-żebrowany (rnd)	proužek s dvojitým hráškem (oph)
ryż podwójny – portowy (rnd)	dvojitý hrášek (oph)
ryż pojedynczy – perłowy (rnd)	hrášek (oph)
rzędy (rnd)	řady (oph)
rzemyk (ust)	řemen (glb)
sandały (rmm)	sandály (glb)
satyna (czs)	satén (enm)
ściągacz (czs)	pružný lem (enš)
ściągacz angielski ozdobny (rnd)	křížený proužek
ściągacz patentowy (rnd)	brioškový proužek (plt)
ściągacz pojedynczy (rnd)	jednoduchý proužek (plt)
ściągacz z oczek przekręcony (rnd)	jednoduchý proužek z křížených ok (plt)
ścieg brzegowy (czs)	steh obšivací (sšj)
ścieg dziergany (czs)	steh obnitkovací (sšj)
ścieg fastryga (czs)	stehovka (sšj)
ścieg kryty (czs)	steh skrytý zapošivací (sšj)

ścieg krzyżkowy (czs)	steh křížkový (sšj)
ścieg łańcuszkowy (czs)	steh řetízkový (sšj)
ścieg marszczony (czs)	steh svašťovací (sšj)
ścieg obrzucany (czs)	steh obrubovací (sšj)
ścieg ozdobny (czs)	steh dekorativní (sšj)
ścieg pętelkowy (czs)	steh smykovací (sšj)
ścieg pikowy (czs)	steh pikovací (sšj)
ścieg przed igłą (czs)	steh přední (sšj)
ścieg rowkowy – ściągacz (rnd)	dvojitý proužek (plt)
ścieg ryżowy (rnd)	perličkový vzor (glb)
ścieg stebnowy (czs)	steh prošivaný (sšj)
ścieg sznureczkowy (czs)	steh šňůrkový (sšj)
ścieg wewnętrzny (czs)	steh vnitřní (sšj)
ścieg wsteczny (czs)	steh zpětný (sšj)
ścieg za igłą (czs)	steh zadní (sšj)
ścieg zygzak (osz)	steh zig-zag/cik cak (vkš, glb)
selvedge jeans (rmm)	džíny selvedge (psm)
shopperka na deser (osz)	kabelka shopper (mk)
skóra (czs)	kůže (enm)
skóra krokodyła (rmm)	kůže krokodýlí (psm)
skóra licowa (rmm)	kůže hladká (ogt)
skóra nubuk (rmm)	kůže nubuk (ogt)
skóra strusia (rmm)	kůže pštrosí (psm)
skóra węża (rmm)	kůže hadí (psm)
skos (rnd)	sklon (glb)
skośny (osz)	šikmý (glb)
skrócenie nogawek (rmm)	zkrácení nohavic (mk)
skrócenie rękawów (rmm)	zkrácení rukávů (psm)
smoking/diner jacket/black tie/tuxedo (rmm)	smoking/black tie (psm)
sneakersy (rmm)	sneakers (psm)
spinki do mankietów (rmm)	manžetové knoflíky (psm)
splot (rnd)	vazba/vzor (plt)
splot atlasowy (osz)	atlasová vazba (enm)
splot diagonalny krzyżowy (rnd)	křížový kepr (oph)
splot fantazyjny – krzyżowany (rnd)	křížené oko (oph)
splot krzyżowy (rnd)	falešný copánek (oph)
splot motylki (rnd)	motýlci (oph)
splot panamowy (osz)	panamová vazba (enm)
splot płócienny (osz)	plátňová vazba (enm)
splot podstawowy tworzony z oczek prawych i lewych (rnd)	pletení hladce a obrace společně (oph)
splot przewlekanny fantazyjny (rnd)	ostružiny (oph)
splot rypсовy (osz)	grádlová vazba (enm)
splot skośny (osz)	keprová vazba (enm)
splot żakardowy (osz)	žakárová vazba (enm)
spodnie bojówki (rmm)	cargo kalhoty (mk)
spodnie dresowe (rmm)	teplákové kalhoty (ogt)
spodnie chino (chinosy) (rmm)	kalhoty chino (ogt)

spodnie lniane (rmm)	plátěné kalhoty (psm)
średnica włókien (rmm)	průměr vláken (glb)
śruba dociskowa igły (czs)	šroub přitlaku jehly (enš)
standardowy pedał (czs)	standardní pedał (tps)
stopka (czs)	patka (enš)
stopka do falbanek i zakładek (czs)	patka pro kanýry a záložky (enš)
stopka do marszczenia materiału (czs)	patka pro svařování látky (enš)
stopka do naszywania aplikacji i ściągów ozdobnych (czs)	patka pro našívání aplikací a dekorativní stehy (enš)
stopka do naszywania guzików (czs)	patka pro přiřívání knoflíků (enš)
stopka do naszywania koralików (czs)	patka pro našívání korálek (enš)
stopka do naszywania lamówek (lamownik) (czs)	patka pro našívání lemavek (lemovač) (enš)
stopka do naszywania ozdobnych sznurków (czs)	patka pro našívání dekoračních šňůrek (enš)
stopka do obszywania dziurek (czs)	patka pro obřívání dírek (enš)
stopka do pikowania, haftowania i cerowania (czs)	patka pro pikování, vyšívání a látání (mk)
stopka do podwijania (obrębiania) (czs)	patka pro zavíjení (obrubeování) (enš)
stopka do półautomatycznego obszywania (czs)	patka pro poloautomatické obřívání dírky (enš)
stopka do ściegu krytego (czs)	patka pro skrytý steh (enš)
stopka do ściegu overlockowego (czs)	patka pro obnitkovací steh (enš)
stopka do wszywania zamków (czs)	patka pro všívání zipů (enš)
stopka do wszywania zamków krytych (czs)	patka pro všívání skrytých zipů (enš)
stopka dociskowa (czs)	přítlaková patka (enš)
stopka krawędziowa 1/4 (czs)	patka okrajová 1/4 (mk)
stopka płytka do cerowania (czs)	patka látaací destička (mk)
stopka teflonowa (czs)	patka teflonová (enš)
stopka uniwersalna (czs)	patka univerzální (enš)
stopka z górnym transportem i przewodnikiem (czs)	patka s vrchním podáváním a vodičem (mk)
stopka z regulowanym przewodnikiem (czs)	patka s regulovaným vodičem (mk)
stopka z rolkami (czs)	patka s rolkami (mk)
stopniowanie (czs)	stupňování (enš)
strój kąpielowy (ust)	plavky (glb)
stroller, stresemann (rmm)	stresemann (psm)
sukno (czs)	sukno (enm)
supeł (ust)	uzel (glb)
supełek (rnd)	nopek (glb)
supełkowy w muszelki (rnd)	bubliny ve tvaru muřle (oph)
swetr z wycięciem w trójkąt/v-neck (rmm)	svetr s výřřihem do v/v-neck (psm)
świecidełka (ust)	levná ozdoba, biřuterie (vkš)
sylwetka (osz)	postava (enš)
symetryczny (osz)	symetrický (glb)
szachownica (rnd)	řachovnice (plt)
szalik (ust)	řála (glb)

szarpak (czs)	niťová páka (enš)
szelki (rmm)	kšandy, šle (psm)
szeroka listwa (ust)	šikmý proužek (enš)
szerokość (ust)	šířka (glb)
szerokość pachy (czs)	šířka v podpaží (enš)
szew bieliźniany (czs)	šev prádlový (mk)
szew boczny (czs)	šev boční (sšj)
szew brzegowy (czs)	šev okrajový (sšj)
szew dekoracyjny (czs)	šev dekorativní (sšj)
szew francuzki (czs)	šev francouzský (sšj)
szew łączony (czs)	šev spojovací (sšj)
szew lamówka (czs)	šev lemovka (sšj)
szew na rękawie (czs)	šev na rukávu (sšj)
szew nakładany (czs)	šev překrývaný (sšj)
szew obrębiający (czs)	šev lemovací (sšj)
szew obrzucający (czs)	šev obrubovací (mk)
szew ramieniowy (czs)	šev ramenní (sšj)
szew wpuszczany (czs)	šev přeplátovaný (mk)
szew zwykły (czs)	šev obyčejný (sšj)
szlufka (ust)	poutko (na pásek) (glb)
sznurek (ust)	šňůrka (glb)
sznurek parciany (ust)	popruh (glb)
szorty (rmm)	šortky (psm)
szorty do pływania (rmm)	plavecké šortky (glb)
szpilka (osz)	jehlice/špendlík (enš)
szpulka (czs)	cívka (tps)
szpulownik (czs)	člunek (tps)
sztruks (czs)	maňestr (enm)
sztruksy (rmm)	maňestráky (psm)
sztyblety (rmm)	kotníkové jezdecké boty (mk)
szycie (czs)	šití (glb)
szycie na miarę (czs)	šití na míru (enš)
szycie na okrągło (czs)	šití do kruhu (mk)
szycie wstecz (czs)	zpětné šití (enš)
szydełko (rnd)	háček (oph)
szydełkowanie (rnd)	háčkování (glb)
szydło (czs)	šídlo (oph)
szyfon (czs)	šifon (enm)
tafta (czs)	taft (enm)
talia (ust)	pas (glb)
tasiemka (ust)	stužka (glb)
tekstylia (czs)	textilie (glb)
tenisówki (rmm)	tenisky (glb)
tiulowa spódnica (czs)	tylová sukně (glb)
tkanie (czs)	tkanina, tkaní (glb)
tkanina (czs)	tkanina (vkš)
tkanina garniturowa (rmm)	látka na obleky (glb)
tkany diagonal (rnd) (vzor)	úhlopříčně tkaný (mk) (vzor)
tkany dwustronny (rnd) (vzor)	oboustranně tkaný (mk) (vzor)

tkany o pionowym układzie oczek (rnd)	tkaný vzor s oky ve svislými směru (oph)
tkany o zmiennym układzie oczek (rnd)	tkaný vzor s oky v proměnným směru (oph)
łoczony wzór (rmm)	reliéfní vzor (mk)
trampki (rmm)	tenisky (kotníkové) (mk)
trencz (rmm)	trenčkot/nepromokavý kabát (psm, mk)
trzewiki eleganckie (rmm)	kotníkové elegantní boty/typu oxford (glb)
trzewiki chukka (rmm)	kotníkové boty chukka (psm)
trzewiki półeleganckie (rmm)	kotníkové boty typu brogue (psm)
trzępień na szpulkę (czs)	kolík na cívku (enš)
trzępień szpulownika (czs)	kolík člunku (tps)
trzy oczka lewe razem (rnd)	splétání tří ok obrace (mk)
trzy oczka prawe razem (rnd)	splétání tří ok hladce (mk)
trzy oczka prawe razem z środkowym oczkiem na wierzchu (rnd)	splétání tří ok se středovým okem nahoře (mk)
trzy oczka prawe razem z środkowym oczkiem pod spodem (rnd)	splétání tří ok se středovým okem dole (mk)
tunika (ust)	tunika (glb)
tupecik (rmm)	tupé (glb)
tweed (czs)	tvíd (enm)
twill (rmm)	kepr (enm)
tył (ust)	rub (glb)
uchwyt (osz)	ucho tašky (glb)
uchwyt do transportu maszyny (czs)	držák podávání (enš)
uchwyt stopki (czs)	držák patky (enš)
uchwyt zabezpieczający szpulkę (czs)	zajišťovací držák pro cívku (enš)
ukośny – diagonal (rnd)	úhlopříčky z křížených ok (plt)
ukośny dziurkowany (rnd)	ptačí oko (oph)
uszanka (rmm)	ušanka (psm)
w drobne kwiatki (rnd) (vzor)	drobné květy (mk) (vzor)
w drobne kwiatki wypukłe (rnd) (vzor)	drobné květy vypouklé (mk) (vzor)
w grochy (rnd) (vzor)	bubliny (oph) (vzor)
w grubą plecionkę (rnd) (vzor)	silný copánek (oph) (vzor)
w pionowe zygzaki (rnd) (vzor)	podélný cik-cak (mk) (vzor)
warkocz (rnd) (vzor)	copánek (glb) (vzor)
warkoczowy w muszelki (rnd) (vzor)	copánek ve tvaru mušle (mk) (vzor)
warkoczowy-potrójny (rnd)	trojitý/trojramenný copánek (plt)
warstwa (czs)	vrstva (mk)
wąziutki (osz)	úzký (glb)
wdawanie (czs)	začištění šikmým proužkem (enš)
wdzianka (rnd)	blejzr (glb)
wejście kabla zasilającego (czs)	vstup napájecího kabelu (enš)
wełna (czs)	vlna (enm)
wełna czesankowa (rmm)	česaná vlna (enm)
wełna gruba (rnd)	hrubá vlna (enm)
wełna przędziona ręcznie (samodziałowa) (rnd)	ručně předená vlna (oph)
welur (czs)	velur (enm)
węzeł Prince Albert (rmm)	uzel prince Alberta (psm)

wężyki (rnd) (vzor)	hadovitý copánek (mk) (vzor)
wiązanie (ust)	vázání (vkš)
wiedenki (oksfordy) (rmm)	oxford/balmoral (psm)
wiskoza (czs)	viskóza (enm)
wkład klejowy (czs)	vlizelín (nažehlovací) (glb)
włącznik zasilania maszyny (czs)	napájecí spínač (enš)
włóczka cienka (rnd)	hladká příze (oph)
włóczka gruba (rnd)	silná příze (oph)
włóczka prędzka (rnd)	příze (glb)
włochaty (osz)	chlupatý, huňatý (glb)
włókno (osz)	vlákno (glb)
włókno ciągłe (osz)	nekonečné vlákno (enm)
włókno chemiczne (osz)	chemické vlákno (enm)
włókno modakrylowe (osz)	modakryl (enm)
włókno naturalne (czs)	přírodní vlákno (enm)
włókno roślinne (osz)	rostlinné vlákno (enm)
włókno staplowe chemiczne (osz)	chemické staplové vlákno (enm)
włókno staplowe naturalne (osz)	přírodní staplové vlákno (enm)
włókno syntetyczne (czs)	chemické vlákno (enm)
włókno syntetyczne (osz)	syntetické vlákno (enm)
włókno sztuczne (osz)	umělé vlákno (enm)
włókno węglowe (osz)	uhlíkové vlákno (enm)
włókno zwierzęce (osz)	živočišné vlákno (enm)
woal (czs)	tyl (glb)
wolne ramię – szycie na okrągło (czs)	volné rameno – šití do kruhu (enš)
worek kieszeniowy (czs)	taška přes rameno (mk)
wybielacz (ust)	bělidlo (glb)
wycięcie (czs)	průstřih (enš)
wykrój (ust)	střih, vzor (na šití)
wymiar antropometryczny (czs)	antropometrický rozměr (vkš)
wyrób włókienniczy (osz)	textilní výroba (glb)
przemysł modny (rmm)	módní průmysl (glb)
przemysł włókienniczy (czs)	textilní průmysl (glb)
wysokość kolana (czs)	výška kolena (enš)
wysokość krocza (czs)	výška sedu (enš)
wysokość talii (czs)	výška pasu (enš)
wysuwany stolik (czs)	vysouvací stolek (glb)
wzdłuż (czs)	podél (glb)
wzmocnienie (osz)	výstuha (enš)
wzór (ust)	vzor (glb)
zagięcie (osz)	ohyb (glb)
żakiet/cutaway/morning coat (rmm)	žaket (psm)
zakładka (rnd)	obruba, lem (glb)
zamek błyskawiczny (czs)	zip (enš)
zamsz (czs)	semiš (glb)
zamykanie oczka (rnd)	uzavření oka (oph)
zapas na szwy, naddatek na szwy (ust)	rezerva na švy (vkš)
zapięcie do broszek (ust)	brožové zapínání (mk)
zaszewka (czs)	záševek (enš)

zatrząsk (czs)	patentka (glb)
zawieszek (osz)	přívěsek (glb)
znacznik (osz)	značka (enš)
żorżeta (czs)	žoržet (enm)
zwężenie (osz)	zúžení (glb)
zwężenie nogawek (rmm)	zúžení nohavic (mk)
zwężenie po bokach (rmm)	zúžení boků (mk)
zwężenie w pasie (rmm)	zúžení v pase (mk)
zwężenie w ramionach (rmm)	zúžení ramenou (psm)
związacz do zaprasowywania lamówki (czs)	lis na šikmý proužek (enš)
koronkowy zygzak (rnd) (vzor)	krajkový cik-cak (mk) (vzor)

Vysvětlení zkratk použité literatury a zdrojů:

Co za szycie – (czs),

Rzeczowo o modzie męskiej – (rmm),

Robótki na drutach – (rnd),

Uszyj to – (ust),

O szyciu (osz).

Encyklopedie šití - (enš),

Pletení (plt),

Encyklopedie textilních materiálů (enm),

Háčkování (hčk),

Průvodce stylem pro muže (psm),

Opravdový gentleman (ogt),

Ottova velká kniha pletení a háčkování (oph),

Technický polsko-česky slovník (tps),

Velká kniha šití: základní postupy a techniky (vkš),

Stehy, švy a jiné detaily (sšj).

Internetový slovník glosbe.com (glb),

Vlastní překlad (mk).

5. Závěr

Překlad odborné terminologie bez existence ucelených překladových tematických slovníků je práce značně náročná a zabere spoustu času. V oblasti textilního a módního průmyslu je tento problém velmi aktuální, soustředíme-li se na literaturu a prameny pro překlad odborných textů z polského jazyka do češtiny. Důležitost přesného překladu termínů z této oblasti je nezpochybnitelná, zvláště pro správné pochopení odborných výrazů.

Moje slovníková práce je založena na excerpci shromážděných materiálů. Některé polské termíny, objevující se ve slovníku, neměly zatím v dostupné literatuře český ekvivalent, proto jsem na základě studia odborné literatury dané problematiky vytvořila vlastní překlad. Zároveň jsem se snažila zařadit do své práce veškerou dostupnou terminologii zkoumané oblasti, aby vznikl ucelený komplex výrazů, které by měly sloužit překladateli jako nástroj pro jasný, srozumitelný a jednoznačný překlad polského odborného textu týkajícího se problematiky textilního a módního průmyslu.

Předkládaný slovník zpracovává více než 650 odborných termínů zkoumané oblasti. Vedle teoretické části, která rámuje celou zpracovávanou problematiku do logického celku, tvoří slovník klíčovou část mé diplomové práce, jejíž charakter se snaží být především praktický.

V první kapitole jsem se zabývala základními termíny textilního a módního odvětví, materiály, jejich výrobou a základními pravidly pro nošení pánské módy a dělení částí oděvů z různých hledisek. V druhé kapitole jsem se zaměřila na slovník obecně, typy slovníků, pravidla pro tvoření slovníku a postup při tvorbě slovníku. V podkapitole Analýza slovníku jsem provedla rozbor struktury praktické části své diplomové práce. Vedle způsobu tvoření slov jsem věnovala pozornost rovněž četnosti vybraných výrazů, slangu či termínům převzatým do polského jazyka z jiných jazyků, především z anglického a francouzského, a uváděla jsem porovnání četnosti možných variant překladu.

Cílem mé diplomové práce bylo vytvoření polsko-českého slovníku z oblasti textilního a módního průmyslu, který uvádím v třetí kapitole. Slovník obsahuje výrazy, které byly excerpovány z několika polských zdrojů. U hesel, pro které jsem nenašla v dostupné literatuře vhodný ekvivalent, jsem použila vlastní překlad. Vytvořením polsko-českého slovníku jsem splnila cíl mé diplomové práce.

Především může být mnou vytvořený polsko-český slovník chápán jako pomůcka pro překlad manuálů či průvodců pojednávajících o šití, pletení a jiných ručních pracích nebo encyklopedií z oblasti textilního či oděvního průmyslu a módy.

Bibliografie

ADAM, Robert. *Gramatické rozbory češtiny: výklad a cvičení s řešeními*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3750-1.

BARNDEN, Betty. *Robótki na drutach*. Poznaň: Publicat, 2010. ISBN 978-83-245-1752-7.

BAUGH, Gail. *Encyklopedie textilních materiálů: [příručka módního návrháře]*. Praha: Slovart, c2012. ISBN 978-80-7391-616-9.

BEWERNICK, Jessica. *Pletení: je to tak snadné*. Přeložil Ivana ČEJKOVÁ. Praha: Vašut, 2015. Jak na to (Jan Vašut). ISBN 978-80-7236-909-6.

BLATNÁ, Renata a ČERMÁK, František. *Manuál lexikografie*. Jinočany: H & H, 1995. ISBN 80-85787-23-7.

BOGOCZOVÁ, Irena. *Typologicky relevantní rozdíly mezi polštinou a češtinou jako zdroj jazykové interference*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-593-8.

CIHLÁŘ, Jiří. *Jak se dříve mluvilo v textilních továrnách*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 1999. ISBN 80-86042-19-7.

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: (přehled)*. Praha: Pražská imaginace, 1994. Pražská imaginace. ISBN 80-7110-149-4.

ČERMÁK, František. *Jazyk a slovník: vybrané lingvistické studie*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2660-4.

ČERMÁK, František. *Morfématica a slovo tvorba češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-146-0.

DEJMEK, Bohumír. *Tvoření a stavba slov: pro studenty bohemisty a učitele českého jazyka s cvičeními*. 3., upr. a rozš. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2002. ISBN 80-7182-135-7.

Dorling Kindersley Limited. *Encyklopedie šití: praktický průvodce technikami šití*. Vydání třetí. Praha: Ikar, 2015. ISBN 978-80-249-2718-3.

DOVCOVÁ, Jaroslava. *Ottova velká kniha*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2017. ISBN 978-80-7451-493-7.

GROMOVÁ, Edita, HRDLIČKA, Milan a VILÍMEK, Vítězslav. *Antologie teorie odborného překladu: (výběr z prací českých a slovenských autorů)*. 3., aktualiz. a dopl. vyd., Na OU 2. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7368-801-1

HUBÁČEK, Jaroslav. *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1979

CHLEBDA, Wojciech a DOBROTOVÁ, Ivana. Et al. *Tématický slovník česko-polsko-ruský slovník pohraničí*, Opole: Uniwersytet Opolski, 2015. ISBN 978-83-7395-645-2.

KĘDZIORA, Michał. *Rzeczowo o modzie męskiej*. Kraków: SQN, 2017. ISBN 978-83-8129-051-7

KNIGHT, Lorna. *Stehy, švy a jiné detaily: ilustrovaný průvodce technikami šití a materiály*. Praha: Slovart, 2008. ISBN 978-80-7391-098-3

KOPEČNÝ, František. *Základní všeslovanská slovní zásoba*. Praha: Academia, 1981

KOZŁOWSKA, Zofia a SZCZĘSNY, Anna. *Tłumaczenie pisemne na język polski*. Warszawa: PWN, 2018. ISBN 978-83-01-19747-6

LEŚNIAK, Jan. *O szyciu*. Warszawa: Perfekt, 2017. ISBN 978-83-8053-257-1

LOTKO, Edvard. *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava: Profil, 1986. Slovo a čin

LOTKO, Edvard. *Srovnávací a bohemistické studie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2201-5

LOTKO, Edvard. *Synchronní konfrontace češtiny a polštiny: (soubor statí)*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1997. ISBN 80-7067-739-2

MAKSYMIOUK-SZYMAŃSKA, Anna. *Co za szycie*. Gliwice: Septem, 2016. ISBN 978-83-283-1020-9

MAKSYMIOUK-SZYMAŃSKA, Anna. *Uszyj to!* Gliwice: Septem, 2018. ISBN 978-83-283-3800-5

OTTO, Jan. *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*. Praha: J. Otto, 1907

RADVANOVSÝ, Antonín a KAŠOVÁ, Jitka. *Polsko-český technický slovník: A-Ž = Słownik techniczny polsko-czeski: A-Ż*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1150-1.

ROETZEL, Bernhard. *Opravdový gentleman: průvodce klasickou pánskou módou*. 3., přeprac. vyd. Přeložil Jana HEJNÁ. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-674-9.

ROETZEL, Bernhard. *Průvodce stylem pro muže*. Praha: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-977-1.

ŠIMEČKOVÁ, Alena. *Úvod do studia jazykové germanistiky*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0595-3.

ŠPAČEK, Ladislav. *Nová velká kniha etikety*. 2., rozš. vyd. Praha: Mladá fronta, 2008. ISBN 978-80-204-1954-5.

Internetové slovníky

Glosbe – vícejazyčný on-line slovník. *www.glosbe.com*. [online]. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: <<https://glosbe.com/>>.

Tomáš Machálek (2014): KonText – aplikace pro práci s jazykovými korpusy. FF UK, Praha. [online]. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: <<https://www.korpus.cz/>>.

Adam Przepiórkowski, Mirosław Bańko, Rafał L. Górski i Barbara Lewndowska-Tomaszczyk. *Narodowy Korpus Języka Polskiego*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa. [online]. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: <<http://nkjp.pl/>>.

Streszczenie

Moja praca dyplomowa zajmuje się tematyką związaną z przemysłem włókienniczym, konkretnie szycie, szydełkowanie i dzianie na drutach. Przemysł włókienniczy i jego terminologia, nie jest tematem zbyt dobrze opracowanym, można powiedzieć, że brakuje współczesnej literatury i aktualnych tłumaczeń i słowników, po między językiem czeskim i polskim. Dlatego się zdecydowałam opracować słownik polsko-czeski dotyczący tematu przemysłu włókienniczego i modnego

Pierwszy rozdział pracy jest poświęcony produkcji materiałów i jego rodzajów. Opisywana jest także moda męska, gdzie sobie przybliżymy terminologię dotyczącą tego tematu. Następny rozdział opisuje definicji słownika, rodzaje słowników, metody pracy przy opracowaniu słownika i analizę wyrazów ze słownika. Analiza się zajmuje problemami jako tworzenie słów, fałszywy przyjaciele, slang czy powód wyrazów. Ostatnim rozdziałem jest sam polsko-czeski słownik. Słownik zawiera więcej niż 650 wyrazów w zakresie przemysłu włókienniczego i modnego.

Praca jest stworzona przez wyciąg zgromadzonych materiałów i także obogacony moimi tłumaczeniami, ponieważ w niektórych przypadkach nie istniały czeskie ekwiwalenty danych wyrazów.

Porównując i studiując literaturę powiązaną z tą tematyką, spróbowałam zrobić jak najwierniejsze tłumaczenie danych terminów. Jednocześnie próbowałam zaklasyfikować wszelką terminologię z badanej dziedziny, żeby vznikł spójny kompleks wyrazów, który by mógł posłużyć tłumaczowi do wytworzenia precyzyjnego tłumaczenia.

Anotace

Jméno a příjmení: Monika Králová

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta, Katedra slavistiky – sekce polonistiky

Název práce v českém jazyce: Odborný polsko-český slovník z oblasti textilního a módního průmyslu

Název práce v anglickém jazyce: Specialized polish-czech dictionary in the sphere of textile and fashion industry

Vedoucí práce: Mgr. Jan Jeništa, Ph.D.

Počet příloh: 1 (CD)

Počet stran: 61 s.

Počet zdrojů a literatury: 35

Klíčová slova: odborný překlad, terminologie, polsko-český slovník, textilní průmysl, módní průmysl

Tato diplomová práce se zaměřuje na vytvoření odborného polsko-českého slovníku z oblasti textilního, módního průmyslu a analýzu vybraných výrazů z tohoto slovníku. Práce je rozdělena na tři části. První část se zabývá úvodem do problematiky textilního a módního průmyslu pro překladatele. Druhá část popisuje slovník, postup při tvorbě slovníku a analýzu slovníku. Poslední část uvádí samotný polsko-český slovník.

SUMMARY

Thesis focuses on creating specialized polish-czech dictionary in the sphere of textile and fashion industry and analysis of selected terms from this dictionary. Thesis is divided into three parts. In the first part thesis deals with problems of textile and fashion and industry for translators. In the second part thesis describes dictionary, ways of creating the dictionary and analysis of the dictionary. In the last part thesis introduces polish-czech dictionary itself.

Keywords: technical translation, terminology, polish-czech dictionary, textile industry, fashion industry